

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

Opera Anasanat Dalı

**ROBERT SCHUMANN FRAUENLIEBE UND LEBEN LİED DİZİSİNİN IPA
SİSTEMİNE GÖRE İNCELENMESİ**

Esra ÇETİNER TURAL

Sanatta Yeterlik Sanat Çalışması Raporu

Ankara, 2019

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Opera Anasanat Dalı

ROBERT SCHUMANN FRAUENLIEBE UND LEBEN LİED DİZİSİNİN IPA
SİSTEMİNE GÖRE İNCELENMESİ

Esra ÇETİNER TURAL

Sanatta Yeterlik Sanat Çalışması Raporu

Ankara, 2019

Kabul ve Onay

Esra ÇETİNER TURAL tarafından hazırlanan “R. Schumann Frauenliebe und Leben Lied Dizisinin IPA Sistemine Göre İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından Opera Anasanat Dalı’nda Sanatta Yeterlik/ Sanat Çalışması Raporu olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Prof. Binnur EKBER

Jüri Üyesi (Danışman)

Prof. Demet AKKILIÇ

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Nalan YİĞİT

Jüri Üyesi

Prof. Burak TÜZÜN

Jüri Üyesi

Doç. Dr. Demet GÜRHAN

Bu çalışma, Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri tarafından uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Pelin YILDIZ

Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürü

Bu çalışmayı varlığıyla yolumu aydınlatan, dünyayı güzelleştiren ve gücüme güç katan biricik oğlum Deniz Kemal'e ithaf ediyorum.

ROBERT SCHUMANN FRAUENLIEBE UND LEBEN LİED DİZİSİNİN IPA SİSTEMİNE GÖRE İNCELENMESİ

Danışman: Prof, Demet AKKILIÇ

Yazar: Esra ÇETİNER TURAL

ÖZ

Robert Schumann'ın şair Adelberg von Chamisso'nun şiirleri üzerine yazdığı 8 liedden oluşan dizisi Frauenliebe und Leben dünyada en çok seslendirilen lied dizilerinden biridir. Alman müziğinin romantik döneminin ve şiirinin güzel örneklerinden biri olan bu dizi, kısa olmayan ancak diğer lied dizileri gibi çok sayıda lied barındırmayan bir niceliğe sahiptir. Tüm bu özelliklerin yanı sıra edebi olarak da bir hikâye anlatması bakımından incelenmek için tercih edilmiştir.

Ülkemizde şan eğitimi veren kurumlar ve şan sanatçıları tarafından henüz tanınmayan Uluslararası Fonetik Alfabe (IPA) dünyada pek çok ülkede kullanılmakta, konservatuvarlarda ders olarak okutulmaktadır. IPA'nın ülkemizdeki tanınma düzeyini artırmak, özellikle şan eğitiminde ya da icra öncesi ön çalışmalar sırasındaki faydaları nedeniyle kullanımını artırmak maksadıyla incelenmesi amaçlanmıştır.

Almanca dili baz alınarak yapılan çalışmada bir Türkçe-Almanca IPA Sistemi Tablosu oluşturularak, şan öğrencileri ve Alman Dili'nde şarkı söyleyecek şarkıcılar tarafından fonetik çalışmaları sırasında faydalanacakları bir kaynak sunulması amaçlanmıştır.

IPA sisteminden genel olarak bahsedilen bu çalışma, ses bilimcileri tarafından oluşturulan tablolara yer verilerek araştırmacılara, şan öğrencilerine ve ses sanatçılarına kaynak olması bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: Robert Schuman, Lied, Frauenliebe und Leben, Uluslararası Fonetik Alfabe, Fonetik, Diksiyon, Artikülasyon

EXAMINATION OF ROBERT SCHUMANN'S SONG CYCLE FRAUENLIEBE UND LEBEN IN ACCORDANCE WITH THE INTERNATIONAL PHONETIC ALPHABET SYSTEM

Supervisor: Prof, Demet AKKILIÇ

Author: Esra ÇETİNER TURAL

ABSTRACT

Robert Schumann's 8-lied series of poems written by poet Adelberg Von Chamisso is one of the most performed lied series in the world. This index, one of the best examples of the romantic period and poetry of German music, has been chosen to be studied in terms of its quantity, which is not short but does not contain many lied like other lied sequences, and in terms of its narrative of a story in literature.

The International Phonetic Alphabet (IPA), which is not known enough by the singing institutions and singing artists in our country, is used in many countries around the world and is taught as lessons in conservatories. IPA is intended to increase the level of recognition in our country, especially during singing training or pre-execution studies because of its benefits.

In this study, based on the German language, a Turkish-German IPA table was created to serve a source for singing students and singers, who are singing in German language to benefit from phonetic studies.

This study, which is mentioned in the IPA system in general, is important in terms of being a source for researchers, singing students and singers by presenting the tables created by sound scientists.

Keywords: Robert Schumann, Lied, Frauenliebe und Leben, IPA, Phonetic, Diction, Articulation

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

ÖZ.....	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	iii
TABLolar DİZİNİ.....	v
GÖRSEL DİZİNİ	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	vii
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: ROBERT SCHUMANN'IN HAYATI MÜZİĞİ VE ESERLERİ.....	3
1.1. Robert Schumann'ın Hayatı	3
1.2. R. Schumann'ın Müziği.....	4
1.3. Robert Schumann'ın Lied'leri	5
1.3.1. Frauenliebe und Leben Lied Dizisi	7
1.4. Şair Adelbert von Chamisso	9
2. BÖLÜM: FONETİK VE IPA.....	10
2.1. Fonetik, Artikülasyon, Diksiyon	10
2.1.1. Fonetik	10
2.1.2. Artikülasyon	12
2.1.3. Diksiyon	12
2.1.4. Almanca Fonetik ve Diksiyon	13
2.2. Uluslararası Fonetik Alfabe (IPA).....	17
2.2.1 IPA'nın yapısı.....	18
2.2.2 IPA'nın Müzikte Kullanımı.....	24
2.2.3 Türkiye'de IPA ve Kullanımı	25
3. BÖLÜM: FRAUENLIEBE UND LEBEN LIED DİZİSİ	26
3.1 Frauenliebe und Leben (Kadın Aşk ve Hayat) Lied Dizisi	26
3.1.1. Seit Ich Ihn Gesehen.....	26
3.1.2 Er, Der Herrlichste Von Allen.....	26
3.1.3 Ich Kann's Nicht Fassen, Nicht Glauben.....	26
3.1.4. Du Ring an meinem Finger	27
3.1.5 Helft Mir, Ihr Schwestern.....	27
3.1.6 Süßer Freund	27
3.1.7 An Meinem Herzen	27
3.1.8 Nun Hast Du Mir Den Ersten Schmerz Getan.....	27
3.2. IPA Transkripsiyonları	28

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	34
KAYNAKLAR.....	36
EKLER	39

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1. Ünlüler ve Diftonglar Tablosu	15
Tablo 2. Ünsüzler, Çift ve Özel Sesler Tablosu	16
Tablo 3. IPA kartı Akciğersi Ünsüzler Tablosu	20
Tablo 4. IPA Kartı Akciğer Dışı Ünsüzler Tablosu	20
Tablo 5. IPA Kartı Ünlüler Tablosu	21
Tablo 6. IPA Kartı Parçalar üstü Ses Birimleri Tablosu	22
Tablo 7. IPA Kartı Ayırıcı İmler Tablosu	23
Tablo 8. IPA Kartı Diğer Simgeler Tablosu.....	23
Tablo 9. No: 1 ‘Seit ich ihn gesehen’ IPA Transkripsiyonu	28
Tablo 10. No: 2 ‘Er, der herrlichste von allen ‘ IPA Transkripsiyonu	29
Tablo 11. No: 3 ‘Ich kann's nicht fassen, nicht glauben’ IPA Transkripsiyonu.....	29
Tablo 12. No: 4 ‘Du Ring an meinem Finger ‘ IPA Transkripsiyonu.....	30
Tablo 13. No: 5 ‘Helft mir, ihr Schwestern’ IPA Transkripsiyonu.....	31
Tablo 14. No: 6 ‘Süßer Freund, du blickest ‘ IPA Transkripsiyonu	32
Tablo 15. No: 7 ‘An meinem Herzen, an meiner Brust ‘ IPA Transkripsiyonu.....	33
Tablo 16. No: 8 ‘Nun hast du mir den ersten Schmerz gethan’ IPA Transkripsiyonu.....	33

GÖRSEL DİZİNİ

Görsel 1: Boğumlanma Bölgeleri	19
---	----

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

IPA: International Phonetic Alphabet (Uluslararası Fonetik Alfabe)

TDK: Türk Dil Kurumu

GİRİŞ

Robert Schumann, Alman lied bestecileri arasında büyük öneme sahiptir. Babasının kitapçı dükkanı olması dolayısıyla çocukluğundan itibaren edebiyat ve felsefe ile iç içe büyüyen Robert Schumann, çağdaşı Schubert gibi çağının şairleri olan Goethe, Schiller, Heine gibi sanatçıların şiirlerini kullanarak romantik dönemin en çok seslendirilen lied dizilerini bestelemiştir. Özellikle Dichterliebe ve Frauenliebe und Leben lied dizisi dünya üzerinde en çok seslendirilen dizilerdendir. Şair Adelbert von Chamisso'nun Alman romantik şiiri uslubunda yazdığı Frauenliebe und Leben şiir metinlerini besteleyen Robert Schumann'ın aynı adlı lied dizisi Dichterliebe gibi uzun olmayan ancak kısa da olmayan formuyla ve edebi olarak başından sonuna bir hikaye anlatması bakımından çalışmada incelenmek için tercih edilmiştir.

Farklı dillerdeki icra zorluklarına çözüm bulmak amacıyla kurulan Uluslararası Fonetik Birliği'nin dilbilimciler tarafından geliştirilen, latin harfleri ve ilave semboller içeren alfabesi Uluslararası Fonetik Alfabe, (IPA) sesbilimciler ve dilbilimciler tarafından ve çalışma alanının kesiştiği başka disiplinlerce de kullanılmaktadır. Şan eğitimi, opera ve lied şarkıcılığı bu disiplinlerdendir. Ülkemizde henüz yeterince tanınmayan IPA'nın, konservatuvar ve dengi eğitim kurumlarının ders bilgi paketleri incelendiğinde diksiyon derslerinin içeriklerinde bulunmadığı tespit edilmiştir.

Çalışmanın ilk bölümünde, alan taraması ile elde edilen türkçe ve yabancı dildeki kaynaklardan faydalanılarak Robert Schumann'ın hayatına, müziğine ve eserleri içerisinde büyük yer kaplayan liedlerine değinilmiştir. Fonetik terimi ve bileşenlerine değinilen ikinci bölümde IPA'nın yapısından bahsedilerek, müzikte kullanımı ve Türkiye'deki yerine değinilmiştir.

Alman dilinde şarkı söyleyecek öğrenci ve ses sanatçılarına yardımcı bir kaynak olması amacıyla, çalışmanın ikinci bölümünde bulunan Almanca Fonetik ve Diksiyon başlığı altında yer alan Türkçe-Almanca IPA tablosu, Almanca-Türkçe sözlükler ve fonetik kitapları taranarak edinilen bilgiler doğrultusunda oluşturulmuş ve üç alan uzmanından onay alınmıştır.

Frauenliebe und Leben dizisinin metinleri analiz edilerek, eserin hikayesi ortaya çıkarılan üçüncü bölümde, IPA alfabesi kullanılarak yazılan şiir metinlerinin IPA transkripsiyonlarına yer verilmiştir. Araştırmacıların Frauenliebe und Leben lied dizisinin

IPA transkripsiyonları incelerken, çalışmanın ikinci bölümünde yer alan Türkçe-Almanca IPA tablosundan faydalanacağı öngörülmüştür.

Yapılan kaynak taramalarında Robert Scumann'ın Frauenlibe und Leben lied dizisinin müzikal olarak incelendiği ancak fonetik açıdan incelenmediği ve IPA konusunun şan opera alanını kapsayan şekilde ele alınmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda bu çalışma hem Robert Scumann'ın Frauenlibe und Leben lied dizisini fonetik çerçevede incelemek ve öğrenmek isteyen, hem de IPA konusunda bilgi sahibi olmak isteyen araştırmacılara, öğrenci ve sanatçılara kaynak olması ve literatüre katkıda bulunması bakımından önem taşımaktadır.

Bu çalışma Robert Schumann'ın bestelediği Frauenliebe und Leben lied dizisi ve IPA'nın Almanca diksiyon kapsamı ile sınırlandırılmıştır.

Doğru diksiyon olmadan doğru bir icranın sözkonusu olamayacağı fikrinin başlangıç noktası olarak kabul edildiği bu çalışmada, bilmediği bir yabancı dilde şarkı söyleyecek öğrenci ve sanatçıların eserlerini IPA'dan faydalanarak en doğru diksiyonla icra edebilecekleri sonucuna varılmak istenmektedir.

1. BÖLÜM:

ROBERT SCHUMANN'IN HAYATI MÜZİĞİ VE ESERLERİ

Çalışmanın birinci bölümünde Robert Schumann'ın hayatından kısaca bahsedilmiş, besteci kimliğinin yanısıra, müzik eleştirmenliği yaptığı yıllara değinilmiştir. Robert Schumann'ın müzik stilinden ve liedlerinden bahsedilerek yazdığı eserlerden yalnızca liedlerinin bulunduğu bir listeye yer verilmiştir. Daha sonra sanat çalışması raporunun inceleme konusu olan Frauenliebe und Leben lied dizisinden bahsedilerek bölüm tamamlanmıştır.

1.1. Robert Schumann'ın Hayatı

Robert Schumann, 8 Haziran 1810'da Almanya'nın Saksonya bölgesindeki Zwickau kasabasında doğmuştur. 9 yaşında piyano öğrenmeye başlamıştır. Babasının kitapçı dükkânı olması sebebiyle genç yaşlardan itibaren edebiyat, şiir ve felsefe ile iç içe büyüyerek, öğrenme fırsatı bulmuştur.

Schumann, 1828'de Leipzig Üniversitesi'nde hukuk öğrenimine başlayarak hukuk ve felsefe alanında çalışmıştır, daha sonra 1830 yılı sonunda piyanist olmaya karar vermiş ve Leipzig'de Friedrich Wieck ile çalışmıştır. Çocukluğundan beri piyanoda edindiği aşamayı bir an önce artırarak virtüöz olmak istemiş ve bu nedenle bir yandan da Heinrich Dorn'dan kompozisyon dersleri almıştır. (Say, 2000, s. 369).

Parmaklarını güçlendirmek için kendi bulduğu yöntem elinin sakatlanmasına yol açınca piyanist olma hayallerinden vazgeçmek zorunda kalarak, kendini bestecilik ve müzik yazarlığına vermiştir.

İlk eserlerini bestelediği sırada Allgemeine Musikalische Zeitung'da müzik eleştirmenliği yapmaya başlamıştır (Say, 1992, s. 1118). 1834'te de öğretmeni J. Knorr, L. Schunke ve F. Wieck ile "Yeni Müzik Dergisi"ni çıkartmış, müzik sorunlarını dile getirmiş, Barok çağın en önemli bestecisi Bach'ın önemini vurgulamış, Chopin ve Brahms'ın dehasını duyurmuştur (Say, 2000, s. 369).

Yeni Müzik dergisi genç romantiklerin kendilerini ifade etmelerinde etkili olmuştur. Bu dergi aynı zamanda çağın eleştirmenleriyle çekişmeleri, edebiyat ve şiir üzerine yazıları sayesinde Schumann'a büyük ün sağlamıştır.

“Chopin’e, hızlı yükselişinin başlangıcında omuz vermesi, herkesin aksine ve herkese karşı Berlioz’u savunması, Brahms’ın müzik dehasını pek çok müzisyenden önce kabul etmesi, dürüst ve sezgili bir müzisyenin az bulunur özelliklerini ortaya koyar” (Selanik,1996, s. 175)

Öğretmeni F. Wieck’in kızı yetenekli bir piyanist olan Clara’ya âşık olur. Her ne kadar Clara’nın babası evlenmelerine karşı çıksada sonunda evlenebilmişlerdir. Schuman ilk Lied’lerini Clara’ya adanmış, ona duyduğu aşk besteciyi Lied sanatında eserler üretmeye itmiştir.

Schumann, yıllar içinde ailesinden kardeşini, yengesini, sonraları yakın dostlarını ve annesini kaybettikçe sinir buhranları atlatmakta, hastalanıp zor zamanlar geçirmekteydi. Bu dönemlerde en büyük destekçisi eşi Clara Schuman 8 çocuğu olmasına rağmen kendisini kocasına ve onun eserlerine adanmış, hastalığında onunla ilgilenmiş, onun eserlerini seslendirmiş, başarılar kazanmıştır.

F. B. Mendelssohn, 1843’te Leipzig konservatuvarında yönetici olduğu sırada Schuman’ı öğretmen olarak görevlendirmiş fakat Schuman, bir yıl çalıştıktan sonra görevinden ayrılmış ve Dresden’de yaşamaya başlamıştır. Ruhsal sağlığı gitgide bozulan besteci, bestecilik çalışmalarına ağırlık vermiş bu dönemde daha çok eser üretmiştir (Say, 1992, s. 1118).

1848 Devrimi’nden sonra Düsseldorf’a yerleşen Schuman’a şehrin müzik direktörlüğü görevi verilmiştir. Ancak rahatsızlığı artınca bu görevi bırakmak zorunda kalmıştır. Depresyonu doruğa ulaşan besteci, geçirdiği buhran sonrası kendisini Ren nehrine atmış, kurtarıldıktan sonra kendi rızası ile bir akıl hastanesine kaldırılmış, zor iki yıl sonrasında 1856’da hayatını kaybetmiştir (Say, 2000, s. 370).

1.2. R. Schumann’ın Müziği

Piyano alanında o döneme kadar görülmeyen ölçüde fantaziye yer vermiştir. Oda Müziği ve senfonilerinde klasik kurallara ve formlara saygılı bir müzik anlatımı olmasına karşın formlar içinde romantizm gizlidir. Müzik düşüncelerindeki seçkin nitelikler zaman zaman eserlerinde sürekli aynı ritmin tekrar etmesindeki sıkıcılığı unutturmaktadır (Say, 1992, s. 1118).

Schumann,1829-39 yılları arasında yalnızca piyano eserleri yazmıştır. Selanik’e göre: “Schumann’la piyano tekniği tam bir reform geçirdi. Bununla birlikte teknik ustalık onda

her zaman için, en yüksek düzeydeki sanat endişesine boyun eğdi. Bütün piyano eserlerinde bu yüksek düzeydeki yapılanma ve anlatım kendisini duyurur” (Selanik,1996, s. 176).

Mimaroğlu’na (1990, s. 92) göre romantik bestecilere müzik şairleri denilecek olursa, pek az besteci Schuman kadar bu ünvanı hak etmiştir. Schumann, anlatım alanının geniş kapsamıyla, türlü duyguları ve davranışları gerçekleştirebilmiştir.

1.3. Robert Schumann’ın Lied’leri

Schumann Clara ile evlendiği ilk yıl 100’ün üzerinde lied yazmış, bunlardan bir bölümünü Clara’ya adamıştır. Bu şarkılar o dönem daha tanınmış lied bestecisi F. Schubert (1797-1828)’in liedleriyle karşılaştırılacak olursa onlar kadar ilhamlı, onun kadar etkileyicidir. Edebiyat alanındaki kültürü ve yeteneği ile Goethe (1749-1832), Heine (1797-1856), Schiller (1759-1805) gibi şairlerin şiirlerindeki incelikleri kavrayarak bu şiirlerden yansıyan duygu ve düşünceleri, değişik yollarla, yoğun ve ince bir biçimde dile getirmektedir. Bunu yaparken de canlandırma yoluna gitmeyerek, anlatmak istediğini doğal ve içten duygularla aktarıyordu (Selanik,1996, s.175).

Say’a (2000) göre Schumann’ın şiir kültürü Schubert’ten çok daha fazla olduğundan, Goethe, Heine ya da Schiller’in şiirsel inceliklerini daha iyi kavramış ve eserleri Schubert’inkilerinden daha incelikli ve özenlidir. Schumann’ın stili açık ve kesin, cümleleri ise kısa ve dardır. Anlatımı içtendir. Doğaya, yada dua ötesine ilişkin tasvirlerle ilgi göstermiştir. Onun müziği saf ve içten bir duygu durumuna dönüşür. Dekor yoktur. Müziği sahteci değildir.

Schubert’in liedlerinde piyano genellikle sıradan bir eşlikçi durumundadır. Schuman ise bestelediği sözlerin müziğini şan ile piyano arasında böler. Çalgı ile insan sesi konuşurlar ve birbirlerine cevap verirler. Çoğu zaman önemli ezgiler şan partisinde değil, çalgıdadır. ‘Şair Aşkı’ adlı eserlerinin sonunda olduğu gibi, bazen yüreğinden taşan duyguları sözlerle anlatamayacağını sezince, bir sayfa süreyle sancıyı susturur. (Say,2000. s. 1118)

Selanik’e (1996) göre “Schumann’ın Lied’lerinde piyano partileri incelendiğinde müzik sık sık şarkı hattını aşmakta, fonda adeta sesle resim yaparken şiirlerin değerini artırmaktadır”

Schuman’ın lied sanatına getirdiği yenilikler arasında (Vorspiel) Lied başlamadan önce piyano ile yapılan uzun ya da kısa giriş ve (Nachspiel) Lied sonunda yer alan uzun bir bitiş

müziği yer almaktadır. Schumann'dan sonra da başka besteciler de bu geleneği sürdürmüş ve geliştirmişlerdir.

Schumann'ın edebiyatla yakın ilişkide olması, gruplar halinde düzenlenmiş şiir kümelerini bestelemesinde rol oynamıştır. Kendi piyano stilinde söz-piyano ilişkisi kurması bakımından da kendisinden önceki bestecilerden farklı olarak müziğini romantizme daha da yaklaştırmıştır.

Romantizmin vücut bulmuş hali olan Op. 48 Dichterliebe lied dizisi, birbirinden farklı parçalardan oluşmasına rağmen, doğal bir bütünlük içerisindedir. Küçük parçalar birleşir ve bir bütün yaratırlar ve bu birleşim büyük formlar doğurur. (Büyükuğurlu, 2018, s.37) Yine Schumann'ın piyano yazısındaki enstrümental yetkinlik liedlerin sözsüz eser yapısında olduğu anlamı taşımamaktadır. Aksine Schumann lied'lerinde vokal partiyi ve piyano partisini öyle bir ustalıkla bir araya getirmiştir ki mükemmel oda müziği eserleri ortaya çıkmıştır. Bizleri sözün mü, piyanonun mu önemli olduğu ayrımından uzaklaştırarak, Schumann'ın lied müziğini bir bütün olarak değerlendirmek zorunda bırakmıştır.

Miller (1999, s.17), “Her Lied'in kendine özgün özellikleri vardır ve yorumcunun, bestecinin sanatsal hayal arayışına verdiği karşılıkla eser yeniden yaratılır” der. Ancak, bazı uygulamaların ve kuralların tüm Schumann Liedlerinin performansı için ortak olduğunu belirtir.

Robert Schumann'ın yazdığı liedler ve lied formundaki eserler listesi (Bedfort,1925, s. 249,251) şöyledir:

- Liederkreis, Heinrich Heine (Dokuz Lied) . Op. 24,
- Myrthen, Dört Kitap (Yirmidört Lied). Op. 25
- Lieder und Gesange (Beş Lied). Op. 27
- Üç Şiir, Geibel. Op. 30
- Üç Şiir, Chamisso. Op. 31
- Yirmi Şiir, Justinus Kerner, İki Kitap. Op. 35
- Altı Şiir, Reinick. Op. 36
- Yirmi Şiir, Rückert, (Liebesfrühling'den). Op.37
- Liederkreis: Yirmi Şiir, Eichendorff. Op. 39
- Beş Lied. Op. 40

- Frauen-Liebe und Leben: Chamisso.Op. 42
- Üç Romans ve Ballad. Op. 45
- Dichterliebe : Lied Dizisi, Heinrich Heine, İki Kitap (16 Şarkı). Op. 48
- Romanslar ve Balladlar (Üç). Op. 53
- Belsazar: ballad, Heinrich Heine. Op. 57
- Romances and Ballads (Üç). Op. 64
- Leider und Gesange (Beş). Op. 77
- Gençler için Şarkılar (Yirmidokuz Lied). Op. 79
- Üç Lied. Op. 83
- Eldiven, Ballad, Schiller. Op. 87
- Altı Lied, Willfried von der Nenn. Op. 89
- Altı Lied by Lenau, ve Requiem. Op. 90
- Üç Lied, Byron's Hebrew Melodileri. Op.95 ; Piyano ya da Arp için
- Lieder und Gesange (Beş). Op. 96
- Lieder und Gesange from Goethe's Wilhelm Meister (Dokuz). Op. 980
- Yedi Lied Elisabeth Kiilmann. Op. 104
- Altı Lied. Op. 107
- Dört Husarenlied, Lenau. Op. 117
- Wildlieder of Pfarrius'den Üç Şiir. Op. 119
- Beş Mutlu Lied. Op. 125
- Lieder und Gesange (Beş). Op. 127
- Beş Lied, Mary Stuart. Op. 135
- Dört Lied. Op. 142
- Der Deutsche Rhein; Patriotic Lied by N. Becker (Korolu)

1.3.1. Frauenliebe und Leben Lied Dizisi

Op.42 numaralı "*Frauenliebe und Leben*" eseri 1840 yılında Schumann'ın bestelediği liedler arasındadır. Sekiz Lied'den oluşur. Şiirlerde ilk gün ki mutluluktan acı sona kadar bir kadının erkeğine karşı duyduğu aşk ve hayranlık dile getirilir. Eserdeki bazı liedlerde Schumann'ın müziği özgürce gelişmiş ve şiirlerin çok üzerinde bir değer kazanmıştır (Tuzkaya, 2013, s.17).

Bir kadının dilinden, erkeğine duyulan sevgiyi, ona kavuşmasından duyduğu heyecanı, evliliği ve sonunda yaşanan ayrılığın betimlendiği bu dizi Schumann'ın en çok seslendirilen liedlerinden ve dizilerinden biri olmuştur.

Şair A. Chamisso (1781-1838) bu şiir dizisini 9 şiir olarak yazmıştır ve ismine Frauenliebe und Leben ismini verdiği dizin ilk olarak 1830 yılında basılmıştır.

Schuman besteleme sırasında 9 numaralı şiire yer vermemiştir. Lied dizisi kahramanların ilk tanışmalarından başlayıp, evlilikleri ile devam edip erkek kahramanın ölmesiyle sonuçlanır. Bütün aktarım kadın kahramanın ağzından yapılmaktadır. 8 numaralı liedde sözlü kısımdan hemen sonra Schumann birinci bölümden temalar içeren kadın aşkı ve hayatının özetini vermiş, bütün yaşanmış zamanları yeniden bu sefer yalnızca piyano ile anlatmıştır.

Frauenliebe und Leben, hem metin ve müzikal içerik bakımından tam bir lied dizisi özelliği taşır. Bu dizinin son lied'ini, piyano tarafından sözsüz çalınan uzunca bir solo bölüm takip ederek, son lied'den ilk lied'e çekilen bu çizgi ve bu çizgiyle oluşan daire, insan yaşamının hiç değişmeyen döngüsünü simgelemektedir. Schumann bu eseri, Friedrich Wieck'in Clara ile evliliğini engellemek için çıkan resmi itirazın mahkemece bozulduğu haberini alması üzerine bestelemiştir (Büyükuşurlu, 2018, s.45).

Frauenliebe und Leben lied dizisi metnin yazıldığı dönem bakımından incelenecek olursa, 19. yüzyıldaki kadının konumunu, erkeğin bir adım gerisinde yer alan teslimiyetçi yapısını ve duruşunu da gözlemlemek gerekmektedir. Erkeğin kadını seçtiği, kadının erkeği memnun etmek için yaşamı boyunca bir çaba içinde olması ama aynı zamanda aşk ve evlat sevgisi gibi duyguların da eserin librettosunda bulunduğunu belirtmek gerekmektedir.

Schumann bu dizide kadınsı bir atmosfer yaratmakta çok hassas olmuştur ancak bunu yalnızca kelimelerin anlamı ile değil aynı zamanda armoni ve tonlardaki atmosferle yapmıştır. Dinamik işaretler genel olarak nazik ve yumuşaktır ve ifadeler sadece karakter daha tutkulu hale geldiğinde yükselmektedir. Seçtiği tonaliteler dizinin birçok kadınsı niteliğe sahip olduğunu göstermektedir. (Karaçalı, 2017, s.150)

Carlz Löewe ve Franz Lachner de Frauenliebe und Leben şiirlerini bestelemişlerdir. Löwe dizinin adını "Frauenlibe" olarak kullanmış, mezzo soprano ve piyano için 9 şiiri de

bestelemiş, Lachner ise aynı adı kullanarak soprano korno ya da çello ve piyano için yine tüm şiirleri bestelemiştir.

1.4. Şair Adelbert von Chamisso

30 Ocak 1781’de Fransa ‘da doğmuştur. Berlin romantikleri arasındaki şairlerden biri olan Adelbert von Chamisso, aynı zamanda yazar ve bilim adamıdır. Faustla benzerlik taşıyan öyküsü “Peter Schlemihls wundersame Geschichte” en tanınan yapıtıdır. Chamisso dokuz yaşındayken ailesi Fransız Devrimi’nin terör ortamından kaçarak Berlin’e sığınmıştır ve böylece anadili Fransızca’nın yanı sıra, Alman dilini kullanarak Alman edebiyatını yakından tanımaya başlamıştır.

Robert Schumann’ın 1840 yılında bestelediği Frauenliebe und Frauenleben, gibi ilk dönem şiirleri, naif bir üslupla abartısız ve yalın yapısıyla o dönemin Alman romantik şiiri üslubundadır.

Bilim alanında da çalışmalar yürüten Chamisso, yumuşakçaların eşeyli ve eşeysiz üreme davranışlarını konu alan çalışmalar yapmış bir bilim insanı ve Güney Asya dilleri alanında çalışmalar yürütmüş bir Filologdu.

21 Ağustos 1838’de Berlin’de akciğer kanseri nedeniyle hayatını kaybetmiştir.

Frauenliebe und Leben (Kadın Aşk ve Hayat) şiirlerini yazan Chamisso, erkek bir şair olmasına karşın ince kadın duygularını en ince ayrıntılarıyla betimlemesi bakımından oldukça ilginç bulunmakta ve bu bağlamda pek çok eleştirmen tarafından hayranlık ve saygı ile anılmaktadır. (<http-1> Erişim: 15.03.2019)

2. BÖLÜM

FONETİK VE IPA

Çalışmanın bu bölümünde ilk olarak fonetik kavramlar açıklanmış, ses eğitimi uzmanlarınca vurgulanan fonetik, artikülasyon ve diksiyonun ileri ses eğitimi olarak adlandırılan şan eğitimindeki önemi üzerinde durulmuş, Almanca diksiyona değinilmiştir. Almanca diksiyon bölümünde bu çalışma için oluşturulan Türkçe-Almanca IPA tablosuna yer verilmiştir. Daha sonra IPA'dan genel olarak bahsedilerek, IPA'nın yapısına, Ipa kullanımının müzikteki yerine ve Türkiye'de Ipa kullanımına değinilmiştir.

2.1. Fonetik, Artikülasyon, Diksiyon

Ses eğitimi “Temel Ses Eğitimi ve “İleri Ses Eğitimi” (Şan) olarak ayıran Çevik, İleri Ses Eğitimi, “Mutasyon” yani sesin olgunlaşma ve değişme dönemini tamamlamış, gürlük, genişlik ve tını özellikleriyle gelişmeye elverişli, dayanıklı bir ses materyaline sahip bireylere, sesin sanatsal amaçlar doğrultusunda kullanılabilmesi sağlayan, anatomik ve fizyolojik yapıya uygun olarak verilen eğitim olarak tanımlamıştır (2006, s.649,650).

Çevik, altı maddeden oluşan İleri ses eğitimi(şan) program hedeflerinden birini “Konuşma ve şarkı söylemede, kullanılan dili açık ve anlaşılır biçimde, sesli -sessiz fonemleri eklemleyerek doğru bir söyleyiş, anlamına uygun olarak doğru tonlama ve vurgulamalarla kullanma becerisi kazandırma” (2006, s.650) olarak tanımlayarak “artikülasyon”, “telaffuz” ve “diksiyon”un önemini vurgulamıştır.

Şan eğitiminde klasik şan metodlarının yanısıra sessiz harflerin bol olduğu Almanca'nın ve özellikle Alman Lied'lerinin kullanımının gerekliliğinden bahseden İkesus, Lied, Chanson, Art Song gibi “şarkı” formundaki eserlerin yorumlanmasında, şiirin akıcı ve doğru bir şekilde konuşulmasının, kelimelerin telaffuzunun, vurguların yani artikülasyon (boğumlama) ve diksiyonunun ifade açısından çok önemli olduğunu belirtmiştir (Aktaran: Turnagöl, 2015, s. 4).

Görüldüğü gibi, şan eğitimcileri, fonetik, artikülasyon ve diksiyonun şan eğitimindeki vazgeçilmez öneminden bahsederek, bunların şan eğitimindeki ana yapı taşları olduğunu belirtmişlerdir.

2.1.1. Fonetik

Fransızcadan dilimize geçen kelimenin Türk Dil Kurumu'ndaki Türkçe karşılığı şöyle sıralanmıştır;

1. *isim* (dil bilgisi) Ses bilgisi

2. *sıfat* Sesçil "Fonetik yazım."

(http-2, erişim tarihi 6.2.19)

Bayrav (1998, s. 92) Vücut yapısının, sayılarını sınırladığı, seslerin nasıl boğumlandığını, fizyolojiden yararlanarak, kesin olarak öğrenebiliriz diyerek, insan vücudunun tıpkı bir müzik aleti gibi ses çıkardığını söylemekte ve fonetiğin (genel ses bilimi) ses çıkarma cihazının işlerken aldığı biçimleri ve boğumlanma noktalarını göz önünde tutarak sesleri sınıflandırmak olduğunu belirtmiştir.

Her dilin, en güzel söylenişinde yer alan sesleri, fizyolojiden yararlanarak belirtmek deneyci fonetiğin konularındandır ki bu disiplin, en iyi konuştukları kabul edilen grupların telaffuzunu, fonetik laboratuvarlarında, aletlerle bulur ve grafiklerle gösterir. Canlı dillerin öğretiminde, tiyatro okullarında, diksiyon derslerinde uygulanacak yöntemleri arar (Bayrav, 1998, s. 94).

Konuşma seslerine, sözcükleri oluşturan en küçük ses birimlerine 'fonem' denilmektedir. Fonetik biliminde, konuşma sesleri ikiye ayrılmaktadır. Bunlar ünlüler ve ünsüzlerdir. Ünlüler, ağızdan hiç bir engele uğramadan çıkan seslerdir. Ünsüzler ise ağızdan çıkarken tamamen ya da kısmen, anlık olarak ya da sürekli olarak engele uğrayan seslerdir.

Türkçede ünlüler ve ünsüzler farklı dil bilimci ve araştırmacılara göre farklı şekillerde birbirinden ayrılmakta ve sınıflandırılabilir. Kimi araştırmacılara göre ünlüler, oluşum (fizyolojik olarak ağızdan çıkış konumuna göre 'önde oluşan', 'ortada oluşan', ve 'geride oluşan') ve (akustik) bakımdan iki ana bölümde incelenirken; kimilerine göre tek bir başlık altında incelenmektedir. Ünsüzler ise: dudak, diş, damak bölgelerindeki boğumlanma yerlerine göre, sesteki engellenmenin biçimine göre ve ses tellerinin katılımına göre farklı araştırmacılara göre farklı şekillerde sınıflandırılabilir.

Söz gelimi Dağdelen (2011, s. 19-25) opera sanatçılarının ve şan eğitimi öğrencilerinin fonetik konusunda bilgi edinmesinin önemini vurguladığı kitabında ünlü ve ünsüzleri ayırırken 'önde' 'geride' gibi tanımlamaların şan tekniği tanımlamaları ile karıştırılabileceği ihtimali nedeniyle yanıltıcı olabileceğini düşünerek farklı bir tanımlama yapmıştır. O'na göre ünlüler; 1. Dil ünlüleri, 2. Dudak ünlüleri, 3. Birleşik ünlüler, 4. Geniz ünlüleri (nazal ünlüler), 5. Yansız (nötr) ünlüler, 6. Diftong (çift ünlü) ve Triftong (üç ünlü), ünsüzleri ise; 1. Boğumlanma konumuna göre, 2. sesteki engellenmenin biçime göre, 3. ses tellerinin katılımına göre ayrılmaktadır.

2.1.2. Artikülasyon

Fransızcadan dilimize geçen kelimenin TDK'daki Türkçe karşılığı şöyledir;

1. *isim* (dil bilimi) Boğumlanma' dır

(http-3, erişim tarihi 6.2.19)

Kelimelerle iletişim, şarkıcılara artikülasyon için doğru kas kullanımı ek görevini getirmektedir. İyi bir telaffuz, düşük performans ve mükemmel performans arasında büyük fark yaratır. İyi uygulandığında telaffuz şarkıcıların yorumladıkları esere renk, enerji katar ve legato çizgisini geliştirir (Brown,1996, s. 99).

Şarkı söyleme alanında ifade ettiğimiz 'artikülasyon', ya da 'doğru ve güzel artikülasyon' tanımı, fonemlerin doğru kavranıp, bilinçli bir şekilde öğrenilmesi, yukarda bahsettiğimiz ünlü ve ünsüzlerin ayrımının kavranmasıyla doğrudan ilişkilidir. Doğru fonetik çalışmayla gerçekleştirilecek artikülasyon, performans sırasında en net diksiyonu ortaya çıkarır ve bu bir şarkıcıdan beklenen en önemli görevdir. Çünkü metinli müzik eserlerinin icrası sırasında söylediğimiz metni karşı tarafa net bir şekilde aktarmak-sesi doğru kullanarak-doğru ve güzel şarkı söylemenin gerekliliklerindedir.

2.1.3. Diksiyon

Fransızcadan dilimize geçen kelimenin anlamı TDK' ya göre şöyle sıralanmıştır;

1. *isim* Seslerin, sözlerin, vurguların, anlam ve heyecan duraklarını kurallarına uygun olarak söyleme biçimi

2. Konuşulan dilin incelenmesi ve kullanılması

3. (tiyatro) Duru, açık vurgulama ve çıkaklara tam uyararak konuşma

(http-4, erişim tarihi 6.2.19)

Dağdelen'e (2011) göre şarkıcılar için sözcüklerin doğru, samimi, anlamlı, etkileyici ve tasarlanan ortam ve duruma uygun bir üslupta söylenmesi de diksiyon kavramı içerisinde olduğunu söylerken, Miller (2004) Diksiyonun ses tekniğine sonradan eklenen bir şey olmadığını, ses eğitiminde baş belirleyicilerinden biri olduğunu altını çizmektedir.

Tanınmış Amerikalı opera sanatçısı ve eğitimci Elisabeth Parsley diksiyonu 'netlik', fonetiği 'doğruluk' olarak tanımlar. Parsley'e göre Fonetigi öğrenerek doğru telaffuzu

sağlarız, diksiyonu öğrenerek de söylediklerimizi açık ve anlaşılır şekilde ifade etmek mümkündür. (http-5, erişim tarihi: 30.05.2019)

Şan eserlerinin seslendirildiği bir konsere ya da operaya gittiğimizde, ‘güzel şarkı söyleyen’ olarak tanımlanan, yani sesini doğru kullanan bir sanatçının ya da öğrencinin diksiyonu yeterli olmadığında performansı da zayıf olarak değerlendirilebilmektedir. Çünkü ses ile aktarılmak istenen metnin seyirci ya da dinleyiciye açık ve anlaşılır bir ifadeyle anlatılması beklenmektedir.

2.1.4. Almanca Fonetik ve Diksiyon

Dağdelen (2011. s. 91), Almanca'nın yazılış ve okunuş ilişkisi bakımından fonetik bir dil olduğunu, istisnaların nadiren gerçekleştiğini, bunun da Almanca eser seslendirmek isteyen şarkıcılar için büyük bir kolaylık olduğunu belirtmektedir.

Yine Dağdelen'e göre şan repertuarında tercih edilme sıklığına göre değerlendirildiğinde, Almanca'nın daha fazla tercih edilen İtalyanca'ya nazaran ünsüzlerinin daha yoğun olması bakımından şan için uygun bir dil olmadığına dair bir kanı bulunmaktadır. Ancak ünsüzlerin varlığı ünlüler ile şan yapmaya engel değildir ve ünsüzler de ünlüler kadar tınıya ve ses zenginliğine katkıda bulunmaktadır (2011, s.91).

Alman dilinin şarkı söylemek için uygun bir dil olmadığına dair süregelen inanış, Cermen olmayan kulağa, özellikle de oluşumlarında gereksiz yere karmaşık olan bir kaç sese dayanmaktadır. Bunlar ich-laut(c), ach-laut(x), glottal plosive (?) ve (F) ["sh"], ve diğer ünsüzlerle oluşan kombinasyonları gibi örneklendirilebilir. Yığılmış ünsüz seslerin birden fazla oluşumu, seslendiren şarkıcı tarafından vasıfsız bir şekilde ele alınırsa, vokal tonun akışını daha da karmaşık bir hale getirir. (ein Lichtstrahl, zum Streite, Ach! flustern, ich steche dich, Er lacht und schnaubt Wut vb. gibi) (Miller,1997, sf. 360).

Alman dilinde ne kadar yığılmış ünsüz olursa olsun, şarkıcının yapması gerekenin legato çizgisini bozmadan, görünüşte ünsüz sesler tarafından kırılmamış, sürekli bir ses akışının oluşturulmasıdır.

Şarkıcılar, Almanca bir eser öğrenmeye başladıklarında, eser metnini fonetik açıdan inceler ve analiz ederlerse, Alman dilinin kendi doğasının, Alman sitilinde şarkı söylemenin ayırt edici tekniklerine büyük ölçüde katkıda bulunacağını göreceklerdir. Her bir ünsüzün ve ünlünün tıpkı İtalyanca şarkılarda olduğu gibi net ve doğru şekilde, belirgin bir şekilde telaffuz edilmesi gerekir. Böylece en doğru telaffuzla seslendirilen Almanca eserler

İtalyan dilinde şarkı söyleniyormuşçasına teknik kolaylıklar taşır. (Miller, 1997, sf. 361)

Miller (1999, s. 35), Schumann liedlerini ve liedlerin yorumlama stilini incelediği kitabında, Schumann'ın Lied'lerinin şiirsel/müzikal senteze uyumlu olmadığını bu yüzden Alman diline hakim olmayan şarkıcılar için, icrada zorluklar yaşanabileceğini belirtmiştir. Yerli Alman şarkıcıların bile Almancanın ince kurallarına hakim olmak ve güzel lied performansı sergileyebilmek için bu konuya zaman ayırmalarının hatta profesyonel, titiz bir antrenörle çalışılmasının doğru olacağını belirtmiştir.

Çalışmanın bu bölümünde, Almanca dilini bilmeyen ya da bilmesine rağmen telaffuzu konusunda sıkıntı yaşayan şarkıcı ve öğrencilere kaynak olması bakımından, IPA derneğinin kullanım kılavuzu, Almanca sözlükler ve fonetik kitaplarından faydalanılarak özellikle bu çalışma için oluşturulmuş, Alman dilindeki bütün ünlü ve ünsüzlerin, birleşik ünlülerin okunuşlarının ve IPA yazılımlarının bulunduğu iki tabloya yer verilmiştir. Hazırlanan tablo alan uzmanları tarafından da uygun görülmüştür.

Tablo 1 ve Tablo 2 de gösterilen harfler “Hoch Deutsch” diye tabir edilen Türkçesi “Yüksek Almanca” olan harflere karşılık gelen sesleri kapsamaktadır. Alman dilindeki bazı lehçelerde farklı harf ve semboller bulunmaktadır ancak bu çalışmanın kapsamı içinde değildir.

Aşağıda Türkçe okurlara yönelik Türkçede olmayan Tablo 1 ve Tablo 2’de yer alan bazı harf ve sesler için ek açıklamalar bulunmaktadır. Bu açıklamalarla tablonun daha anlaşılır olacağı düşünülmektedir.

A sesi Almanca’da IPA kullanımındaki sesin oluşum yeri dışında aynı zamanda uzun ve kısa ‘A’ olarak da ayrılmaktadır. Ancak bu uzunluk IPA’da ‘:’ çift nokta işaretiyle ‘fahren [ˈfa: rən]’ örneğinde görüldüğü gibi ifade edilmektedir. ‘:’ çift nokta işaretiyle gösterilmeyen A’lar kısadır.

Almanca’da dörtten fazla ‘E’ sesi bulunmaktadır ancak IPA’da 3 farklı gösterimle sınırlandırılmıştır. Uzayan E’ler yine çift nokta işaretiyle birlikte yazılarak, [gəˈze:ən] örneğinde olduğu gibi ifade edilmektedir. Sözcüğün vurgusunu taşımayan E sesi ‘ə’ olarak yazılmaktadır.

Diftonglar olarak ifade edilen çift seslerde ilk ünlü her zaman ikinci ünlüye göre daha uzun seslendirilmektedir. Ancak bu bir kural olarak kabul edildiğinden uzayan ünlü işareti olan ‘:’ diftongların IPA fonetik yazılımlarında kullanılmamaktadır (Dağdelen, 2011, s. 105)

B harfi Almanca’da sözcük içerisinde bulunduğu yere göre ‘b’ ya da ‘p’ olarak seslendirilmektedir. Sözcük ya da hece başında ise ‘b’ olarak, sözcük ya da hece sonunda ise ‘p’ olarak okunmaktadır.

C harfi ‘ch’ şeklinde yazıldığında önde oluşan bir ünlüden ya da ünsüz bir harften sonra geliyorsa fonetik olarak ‘ç’ şeklinde yazılmakta ve önde ‘h’ sesi olarak telaffuz edilmekte, arkada oluşan bir ünlüden sonra geliyorsa da fonetik olarak ‘χ’ şeklinde yazılmakta ve arkada ‘h’ sesi olarak telaffuz edilmektedir. ich [ʔiç] ve bach [bax] örneğinde olduğu gibi.

Harf	IPA yazılımı	Sesin yeri biçimi	Almanca örnek kelime	Türkçe ses karşılığı
A	a	önde	wann/aber	a
A	ɑ	arkada	kam/fahren/Vater	a
E	e	önde	leben/ende	e
E/Ä	ɛ	önde	dem/spät	e
E	ə	ortada	machen/haben	ı
İ	i	önde, uzayan	lied/ihm	i
İ	i	önde kısa	ist/bitte	i
O	o	arkada	Mozart/wo/so	o
O	ɔ	arkada	dort/kommen/gold	o
U	u	arkada	du/blumen/nur	u
U	ʊ	orta arkada	duft/sucht/und	u
Y	Y	(ön) karışım	müssen/ypsilon	ü
Y	y:	(ön) karışım	über/mühe	ü
Ö	ø	(ön) karışım	schön/hören	ö
Ö	œ	(ön) karışım	Göttlich/öffnen	ö
AI/AE/EI	ai/ae/ei	diftong	kaiser/ein/Bayern	ay
AU	ao/ao	diftong	frau/haus	aw
EU/ ÄU	ɔi/ ɔø	diftong	freude/euro/häuser	oy

Tablo 1. Ünlüler ve Diftonglar Tablosu

Harf	IPA yazılımı	Sesin yeri biçimi	Almanca örnek kelime	Türkçe ses karşılığı
B	b/p	ötümlü patlamalı	<u>bi</u> tte/ <u>bei</u> / <u>ab</u> / <u>buch</u>	beğ-peğ
C	ts	ötümsüz kombinasyon	<u>ce</u> lius/ <u>ci</u> rca/	ts
Ç	ç	ötümsüz sürtünmeli/önde	<u>ich</u> / <u>durch</u> / <u>traurig</u>	h
D/T	d/t	ötümlü patlamalı	<u>da</u> s/ <u>ta</u> g/ <u>sta</u> dt/ <u>schade</u>	değ/teğ
F	f	ötümlü sürtünmeli	<u>für</u> / <u>von</u> / <u>phä</u> nomen	ef
G	g	ötümlü patlamalı	<u>g</u> lass/ <u>g</u> ut	geğ
H	h	ötümsüz sürtünmeli	<u>h</u> aus/ <u>h</u> at	ha
J	j	ötümlü	<u>ja</u> / <u>ja</u> hr/ <u>jede</u>	y
K	k	ötümsüz patlamalı	<u>tag</u> / <u>kann</u> / <u>cre</u> men/ <u>ca</u> fe	ka
L	l	ötümlü yan	<u>le</u> ben/ <u>mandel</u> / <u>bl</u> ut	el
M	m	ötümlü nazal	<u>mir</u> / <u>kom</u> men/ <u>ate</u> m/	em
N	n	ötümlü nazal	<u>ne</u> in/ <u>na</u> me	en
N/NG	ŋ	ötümlü nazal	<u>sing</u> en/ <u>lan</u> ge	ng
P	p	ötümsüz patlamalı	<u>ab</u> / <u>per</u> son	peğ
Q	k	ötümsüz patlamalı	<u>qu</u> elle/ <u>qu</u> al	kv
R	r	ötümlü titreşim	<u>her</u> r/ <u>re</u> den	er
R	ʀ	ötümlü dokunmalı	<u>fl</u> u <u>re</u> n	er
R	ʁ		<u>vor</u> / <u>mir</u> / <u>er</u> / <u>ver</u> lorne	er (ea)
S	s	ötümsüz sürtünmeli	<u>gross</u> / <u>lass</u> en/ <u>da</u> s	es
W	v	ötümlü sürtünmeli	<u>was</u> / <u>va</u> se	v
CH	ç	ötümsüz sürtünmeli/arkada	<u>ba</u> ch/ <u>na</u> ch/ <u>ma</u> chen	h
S	z	ötümsüz sürtünmeli	<u>sing</u> en/ <u>die</u> se/ <u>sie</u>	ze
Ş	ʃ	ötümsüz sürtünmeli	<u>sche</u> in/ <u>ski</u> / <u>cha</u> mpagne	ş
S	ts	ötümsüz kombinasyon	<u>ab</u> ends/ <u>ze</u> it/ <u>pl</u> atz	ts
Ç	tʃ	ötümsüz kombinasyon	<u>klats</u> ch/ <u>ma</u> t <u>sch</u>	ç
CHS	ks	ötümsüz kombinasyon	<u>fuch</u> s	khs
DSCH	dʒ	ötümsüz kombinasyon	<u>ce</u> m/ <u>ds</u> ch <u>un</u> gel	ce

Tablo 2. Ünsüzler, Çift ve Özel Sesler Tablosu

S harfi iki ünlünün arasında yer alıyorsa, sözcük ve hece başında ise ‘z’ olarak yazılmakta ve seslendirilmektedir. Sözcük ve hece sonunda yer alıyorsa ‘s’ olarak yazılmakta ve seslendirilmektedir. Almanca’daki ‘ß’ harfi ise ‘ss’ olarak yazılmakta ve ‘s’ sesiyle telaffuz edilmektedir.

Bu tablolarla yer almayan ancak, 3.2. IPA Transkripsiyonları bölümündeki Lied Transkripsiyonlarında da sık sık kullanılan birkaç sembol bulunmaktadır. Bu semboller ‘?’ , ‘:’ ve ‘’ dir. ‘‘ Seit ich ihn gesehen’’ [zaet ʔiç ʔi:n gə'ze:ən] örneğinde görüldüğü gibi kullanılır. ‘?’Gırtlaksız vurgu olduğunu belirten simgedir, harften önce gelir ve kelimenin başında yer alır. ‘:’ Arkasına geldiği harfin uzun telaffuz edilmesini sağlar. Harflerden hemen sonra yer alır. ‘’ ise birincil vurgu yapılması gerektiğini gösterir. Kelime başında ya da içinde bulunabilir. Kendisinden sonra gelen harf ya da hecenin vurgulu söylenmesini sağlar.

2.2. Uluslararası Fonetik Alfabe (IPA)

Farklı dillerdeki icra zorluklarına çözüm bulmak için dilbilimciler bir araya gelerek 1886 yılında Uluslararası Fonetik Birliği kurmuşlar ve bir alfabe geliştirmişlerdir. İngilizce açılımı International Phonetic Alphabet’dir.

IPA, uluslararası alanda çeviri yazı alfabeleri arasında yaygınlığı ve prestiji en yüksek olan alfabedir. IPA alfabesi, ses bilimciler, fonetikçiler, konuşma ve ağız bilimciler, filologlar, dilbilimciler, konuşma ve dil terapistleri, dil eğitmenleri, işitme engelliler eğitmenleri, imla sistemi düzenleyicileri gibi alan uzmanlarınca kullanılmakta ve tercih edilmektedir (Pekacar ve Dilek, 2009, s.135).

Dil bilimi alanında, IPA’ya alternatif olan bazı yaklaşımlar bulunmaktadır. IPA, özellikle Amerika’da kendi geleneksel çeviri yazılarını kullanmaları nedeniyle, uluslararası alandaki yaygınlığı kadar yer alamamış olmasına rağmen, zaman içinde kullanımının arttığı belirtilmektedir.

IPA’nın kullanıcılar tarafından daha rahat anlaşılabilmesi için 1999 yılında Uluslararası Ses Bilim Derneği tarafından bir kitapçık yayımlanmıştır. Bu kitapçıkta, hem IPA’nın tarihçesi hem de içinde Türkçe’nde bulunduğu 29 dildeki IPA karşılıkları, açıklamalı bir şekilde bulunmaktadır.

Ipa derneğinin el-kitabının çevirisini yapan Pekacar ve Dilek ([http-6](http://6)), ülkemizde ses bilimi

alanında yapılan çalışmalarda şimdiye dek yaygın bir şekilde kullanılmayan bu alfabenin, kullanılmama nedenini, yeteri kadar tanınmamasına bağlayarak, IPA alfabesinin ve sisteminin tanıtılmasına yönelik, derneğin el kitabının çevirisini yapmıştır.

Diller, toplumların temel karakterlerini içeren lehçeler barındırırlar ve bu lehçeler temel karakterlerin hem göstergesi hem de kültürel değeridir. Her dilin kendi müziğinde varlığını geleneksel ilintilerle sürdürmektedir. Açılımı Uluslararası Fonetik Alfabe olan IPA'nın diyalektologlarca seslerin kullanımı ile ilgili olarak dilbilimsel alanda; IPA'nın kullanımının vokal müzik alanında, müzisyenlerin performanslarını ve pratik davranışlarını ne ölçüde yönlendirdiğinin ve müzikologlarca ise IPA simgelerinin müzisyenler tarafından algılanabilirlik-anlaşılabilirlik durumunun saptanması bakımından müzikoloji alanında önemi vurgulanmıştır (Demir, 2011 s. 2).

IPA, her bir sesin farklı bir sembolle gösterilerek, kolaylıkla kodlanabilmesini, dolayısıyla dillerin doğru bir şekilde telaffuz edilmesini sağlayarak, farklı transkripsiyon sistemlerinin neden olduğu karışıklıkları önlemek için pek çok işaret ve sembolden oluşan standart bir alfabe türüdür. Ancak, her bir dilde, konuşma sesleri; ünlüler ve ünsüzler aynı biçimde okunamaz, Türkçede kullandığımız bir harf İngilizce ya da Almanca'da farklı seslendirilebilmektedir. Bu farklılıklar pek çok alanda zorluklara neden olmaktadır.

Şan alanında ise, pek çok farklı dilde eser icra edilmesi nedeniyle, her bir dili ayrı ayrı öğrenmek ve o dillerin telaffuz pratiğinin yapılabileceği ortamların temini ülkemizde zor olabilmektedir.

...şarkıcılar seslendirdikleri eserin diline hakim olmadıklarında telaffuz konusunda büyük zorluklar çekmektedirler. Onlarca ayrıntıyı hafızada tutmak zor olduğundan eser doğru bir biçimde ezberlenene kadar geçen süreçte, özellikle metin üzerinde hatırlatıcı ve yönlendirici, aynı zamanda da kafa karıştırmayacak bir 'not alma' yöntemine son derece ihtiyaç duyulmaktadır (Dağdelen, 2011, s. 15).

2.2.1 IPA'nın yapısı

IPA, içerdiği farklı harfler ve semboller nedeniyle ilk bakışta karmaşık ve anlaşılması mümkün olmayan bir sistem gibi algılanmaktadır. Ancak incelendiğinde pratik yanları olduğu anlaşılmaktadır.

Latin alfabesinin yaygınlığı nedeniyle IPA, roman alfabesine dayandırılmıştır. Ancak dillerde bulunan seslerin çeşitliliği, alfabenin harflerinden daha fazla olduğu için, ilave semboller ve harfler de bulunmaktadır.

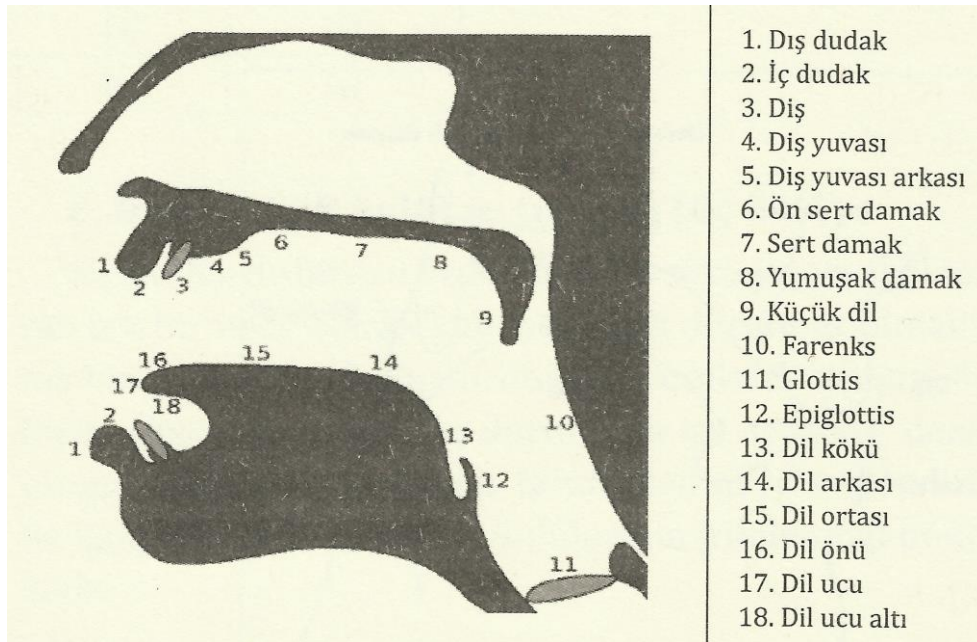
Türkçe, İngilizce, Almanca, İtalyanca gibi diller uzak doğu dillerinden farklı olarak roman alfabesini kullandıkları için çok fazla ilave sembole ihtiyaç duyulmamaktadır. Ancak Fransızcada çok çeşitli bulunan ünlüler IPA sisteminde yazıldığında, kelime içerisindeki yerine göre ilave sembollere ihtiyaç duyulabilmektedir.

Çalışmanın bu bölümünde, IPA kartının tabloları ana hatları ile anlatılacaktır. Her bir simgenin ayrıntılı olarak açıklanması durumunda dünya üzerinde konuşulan pek çok dilden örnekler verilmek zorunda kalınacağı ve tez çalışmasının kapsamı dışına çıkılacağı için, her bir simge ayrı ayrı anlatılmak yerine, tablolardan genel olarak bahsedilecektir.

IPA 6 ana bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler şöyle sıralanmaktadır:

1. Ünsüzler (Akciğer)
2. Ünsüzler (Akciğer dışı)
3. Ünlüler
4. Parçalar üstü ses birimler
5. Ayırıcı imler
6. Diğer Simgeler

Ünsüzler (Akciğer)

Görsel 1: Boğumlanma Bölgeleri (Dağdelen, 2011 s. 26)

Akciğersi ünsüzler, ses oluşurken ses yolu üzerinde belli bir noktada boğumlanma yaşanarak oluştuğundan fonetik bilimciler tarafından boğumlanma yeri açısından sınıflandırılmıştır.

ÜNSÜZLER (AKCİĞER)											© 2018 IPA	
	Çift- dudaksıl	Dişsil- dudaksıl	Dişsil	Diş- yuvası	Artiş- yuvası	Üst- damaksıl	Damaksıl	Art- damaksıl	Küçük- dilsil	Yutaksıl	Gırtlaksıl	
Patlamalı	p b			t d		t̪ d̪	c ɟ	k ɡ	q ɢ		ʔ	
Genizsil	m	ɱ		n		ɳ	ɲ	ŋ	ɴ			
Titrek	ʙ			r					ʀ			
Dokunmalı veya çarpmalı		ɸ		ɾ		ɽ						
Sürtünmeli	ɸ β	f v	θ ð	s z	ʃ ʒ	ʂ ʐ	ç ʝ	x ɣ	χ ʁ	ħ ʕ	h ɦ	
Yan- sürtünmeli				ɬ ɮ								
Sürtünmesiz		ɸ		ɹ		ɻ	j	ɰ				
Yan- sürtünmesiz				ɻ		ɭ	ʎ	ʟ				

Tablo 3. IPA kartı Akciğersi Ünsüzler Tablosu (Pekaçar ve Dilek, 2009, s. 150)

IPA kartının en üstünde bulunan tabloda Akciğersi Ünsüzler, yatay düzlemde Dudaksıl, Dişsil-dudaksıl, Diş Yuvasıl, Damaksıl, Küçük Dilsil, Yutaksıl (Farenks), Gırtlaksıl (Glottis) gibi boğumlanmanın gerçekleştiği yere göre sınıflandırılmış ve ses simgeleri ile gösterilmiştir.

Ünsüzler, tablonun sol dikey düzleminde ise, Patlamalı, Genizsil, Titrek, Dokunmalı veya Çarpmalı, Sürtünmeli ve sürtünmesiz vb. terimlerle boğumlanmanın biçimi açısından sınıflandırılmıştır.

Ünsüzler (Akciğer Dışı)

ÜNSÜZLER (AKCİĞER DIŞI)		
Şaklamalar	Ötümlü içpatlamalılar	Dışgırtlaksıllar
⊙ Çift-dudaksıl	ɓ Çift-dudaksıl	' Örnekler:
Dişsil	ɗ Dişsil/dişyuvası	p' Çift-dudaksıl
! (Art)dişyuvası	f Damaksıl	t' Dişsil/dişyuvası
≠ Dişyuvası- damaksıl	ɡ Artdamaksıl	k' Artdamaksıl
Yandışyuvası	ɠ Küçükdilsil	s' Dişyuvası sürtünmeli

Tablo 4. IPA Kartı Akciğer Dışı Ünsüzler Tablosu (Pekaçar ve Dilek, 2009, s. 150)

Akciğerden gelen havanın kullanılmasıyla üretilen ünsüzler dışında, bazı dillerde akciğersi ünsüzlerden farklı olarak, ünsüz üretiminde diğer iki hava akımı mekanizmasından birinin ya da ikisinin birden kullanımına da rastlanır. Bu sesler için ayrı bir kutu oluşturulmuştur.

Akciğersi olmayan hava akımı mekanizmasından en yaygın olanı ‘gırtlaksı’ olmandır. Diğeride ‘ötümlü patlayıcılar’ı oluşturan, havanın ağza akmasıyla, ses tellerinin titreşmesi ile gerçekleşir.

Ünlüler

ÜNLÜLER			
	Ön	Orta	Arka
Kapalı	i • y	i • u	u • u
	I Y		U
Yarı kapalı	e • ø	ə • ø	ɤ • o
		ə	
Yarı açık	ɛ • œ	ɜ • ɞ	ʌ • ɔ
	æ	ɚ	
Açık	a • œ		ɑ • ɒ

Tablo 5. IPA Kartı Ünlüler Tablosu (Pekaçar ve Dilek, 2009, s. 150)

Ünlüler hecelerinde bulunmaktadırlar ve oluşum yeri bakımından, ünsüzlere göre net bir boğumlanma gerektirmediğinden, yer olarak ünsüzler kadar net tanımlanamazlar. Ünlüler de dilin pozisyonuna göre oluştuğu yer bakımından yatay olarak: ön, orta arka, ağız açıklığını temsilen dikey olarak: açık, yarı açık, yarı kapalı, kapalı olarak tanımlanmıştır. Seslerin oluştuğu yer, dilin ve ağzın konumuna göre soyut ortalama noktalar olarak belirlenmiştir.

Parçalar üstü ses birimler

Parçalar üstü ses birimlerinde genel olarak, vurgu ve uzun seslendirme yönlendirilmeleri bulunur. Ancak, vurgular ve uzayan sesler her dilde farklılık gösterir. Estoncada uzun seslendirilen bir ses, Fincede farklı olabilir. İngilizcede farklı bir yerde bulunan vurgu, Almandada bir kelimenin farklı bir yerinde olabilir. Hatta aynı dilde sona gelen harfe göre vurgunun yeri değişebilmektedir.

Bu bölümdeki simgelerle, kelimeler ya da heceler farklı dillerin gereksinimine göre yazılarak en doğru telaffuz oluşturulma amaçlanmaktadır. Konuşma sırasında sesin seviyesi, yüksekliği, ses perdesindeki değişimler ve tonlamaları tanımlamak için oluşturulmuştur

PARÇAÜSTÜLER		
ˈ	Birincil vurgu	ˈfounəˈtɪʃən
ˌ	İkincil vurgu	
ː	Uzun	eː
ˑ	Yarı uzun	eˑ
◌̣	Çok kısa	ẽ
	Küçük (ayak) küme	
	Büyük (ezgi) küme	
·	Seslem arası	ˌi.ækt
◌̣	Bağlantılama (ara olmaması)	

Tablo 6. IPA Kartı Parçalar üstü Ses Birimleri Tablosu (Pekaçar ve Dilek, 2010, s. 201)

Ayırıcı İmler

Ayırıcı işaretler, eklendiği ünlü ya da ünsüz simgelerin anlamlarını farklı şekillerde değiştiren ya da belirginleştiren küçük harf şeklindeki simgeler ya da işaretlerdir. Ayırıcı işaret eklenmiş simge tek bir simge olarak kabul edilir. Altta çıkıntısı olan bir simgeye ayırıcı bir im konulmak istenirse okunaklı olabilmesi açısından, simgenin üzerine konulabilir.

AYIRICI İMLER

◦ Ötümsüz	$\underset{\circ}{n}$ $\underset{\circ}{d}$.. Üfürümlü	$\underset{\cdot\cdot}{b}$ $\underset{\cdot\cdot}{a}$	◡ Dişsil	$\underset{\square}{t}$ $\underset{\square}{d}$
∨ Ötümlü	$\underset{\vee}{s}$ $\underset{\vee}{t}$	~ Gıcırtılı	$\underset{\sim}{b}$ $\underset{\sim}{a}$	◡ Uçdilsil	$\underset{\square}{t}$ $\underset{\square}{d}$
h Soluklu	t^h d^h	~ Dilsil-dudaksıl	$\underset{\sim}{t}$ $\underset{\sim}{d}$	◡ Öndilsil	$\underset{\square}{t}$ $\underset{\square}{d}$
⌋ Daha fazla yuvarlak	$\underset{\lrcorner}{\text{ç}}$	W Dudaksıllaşmış	t^W d^W	~ Genizsilleşmiş	$\underset{\sim}{e}$
⌋ Daha az yuvarlak	$\underset{\lrcorner}{\text{ç}}$	j Damaksıllaşmış	t^j d^j	n Genizsil bırakım	d^n
+ İlerlemiş	$\underset{+}{u}$	Y Artdamaksıllaşmış	t^Y d^Y	l Yan bırakım	d^l
- Gerilemiş	$\underset{-}{e}$	f Yutaksıllaşmış	t^f d^f	ʀ İşitilebilir bırakım yok	$d^ʀ$
.. Ortalaşmış	$\underset{\cdot\cdot}{e}$	~ Artdamaksıllaşmış veya yutaksıllaşmış			$\underset{\cdot\cdot}{t}$
× Yarı ortalaşmış	$\underset{\times}{e}$	⊥ Yükseltilmiş	$\underset{\perp}{e}$ ($\underset{\perp}{j}$ = ötümlü dişyuvasil sürtünmeli)		
⌋ Seslemsil	$\underset{\lrcorner}{n}$	τ Alçaltılmış	$\underset{\tau}{e}$ ($\underset{\tau}{\beta}$ = ötümlü çiftdudaksıl sürtünmesiz)		
⌋ Seslemsil olmayan	$\underset{\lrcorner}{e}$	⌋ İlerlemiş Dil Kökü	$\underset{\lrcorner}{e}$		
~ 'R'lilik	$\underset{\sim}{a}$ $\underset{\sim}{a}$	⌋ Gerilemiş Dil Kökü	$\underset{\lrcorner}{e}$		

Tablo 7. IPA Kartı Ayırıcı İmler Tablosu (Pekaçar ve Dilek, 2010, s. 201)

Diğer Simgeler

DIĞER SİMGELER

$\underset{\sim}{M}$ Ötümsüz dudaksıl-artdamaksıl sürtünmeli	$\underset{\sim}{Z}$ Dişyuvasil-damaksıl sürtünmeliler
$\underset{\sim}{W}$ Ötümlü dudaksıl-artdamaksıl sürtünmesiz	$\underset{\sim}{J}$ Ötümlü dişyuvasil yan çarpmalı
$\underset{\sim}{U}$ Ötümlü dudaksıl-damaksıl sürtünmesiz	$\underset{\sim}{h}$ Eşzamanlı \int ve X
$\underset{\sim}{H}$ Ötümsüz üstgırtlaksıl sürtünmeli	Patlamalı sürtünmeliler ve ikili eklememeler, gerekirse bir bağlama çubuğuyla birleştirilen iki simgeyle belirtilebilir.
$\underset{\sim}{F}$ Ötümlü üstgırtlaksıl sürtünmeli	
$\underset{\sim}{P}$ Üstgırtlaksıl patlamalı	

Tablo 8. IPA Kartı Diğer Simgeler Tablosu (Pekaçar ve Dilek, 2010, s. 201)

Bu simgeler, çok ender oldukları ve türleri az olduğu için, ünsüz tablosuna kolaylıkla yerleştirilememiş oldukları için ayrı bir tablo olarak verilmiştir. 'w' gibi iki üretim yerine sahip sesler temel tabloda yer aldığında tablonun kullanımı mümkün olmayacağı için ayrılmıştır. Eş zamanlı olarak iki üretim yeri bulunan ünsüzler iki simgeyi bağlama çizgisi ile yazılabilir.

2.2.2 IPA'nın Müzikte Kullanımı

Miller'e (1986) göre on yıllardır geliştirilen ve evrensel olarak kullanılan IPA, diller arasında karşılaştırılma yapıldığında mükemmel derecede kusursuz olmasa da şarkıcılar için en mantıklı fonetik sistemdir ve vokal stüdyonun vazgeçilmezidir.

Miller (2004) fonasyonda doğruluk elde etmek için ünsüzlerin de ünlüler kadar önemli olduğunu ve ünlü ünsüz fonasyonundaki başarının legatoyu doğrudan etkilediğini belirtmekte ve doğru fonasyon ve legato çizgisi oluşturabilmek için IPA sembollerinden faydalanmanın öneminden bahsetmektedir.

İlk bakışta şarkıcılara karmaşık ve öğrenilmesi zor gibi gelebilecek olan IPA alfabesi bütün ayrıntılarıyla öğrenilmesi bakımından şarkıcılar için zorunlu olmasa da, korrepetitörler ve şan eğitimcileri için zorunlu bir alfabe olarak değerlendirilebilir. Yabancı dilde bir eser çalışırken, çalışılan eserin metni IPA'ya hakim bir çalıştırıcı tarafından bir kez yazdırıldığında, bu metin şarkıcı ya da öğrenci tarafından daha sonra yardım gereksizsin doğru bir şekilde seslendirilebilir.

Ancak yine de, alfabedeki seslerin ve sembollerin karşılıkları, tüm zorluklarına rağmen öğrenilirse hem şarkıcılar hem de öğrenciler için diksiyon bakımından son derece faydalı olacaktır. Dağdelen (2011)e göre Fonetik Alfabe zaman ve enerjiden tasarruf sağlamaktadır.

Blake (2007) yeni bir metodoloji önerisinde bulunduğu tez çalışmasında, Lied öğrenme yönteminin metinle başlayıp metinle bittiğini söylemekte, yeni bir lied öğrenilirken, metnin çevirilerinin çalışılmasının yanı sıra, IPA transkripsiyonları elde etmenin öneminden bahsetmektedir.

Bu, bir öğretici tarafından IPA okunuşlarının yazdırılması yoluyla ya da, IPA okunuşlarının olduğu bir sözlük edinilerek, kendi kendine çalışma yöntemi ile de yapılabilir. Öğrenilen Lied'in ya da eserin metnindeki hikayenin bilinmesi ve içselleştirilmesi kadar, dinleyenlere aktarıldığı sıradaki diksiyonun ve artikülasyonun doğruluğu ve akıcılığı büyük önem taşımaktadır. Burada IPA'nın önemi ortaya çıkmaktadır.

2.2.3 Türkiye’de IPA ve Kullanımı

Türkiye Türkçesi ağız araştırmaları alıştayında yayınladıkları bildiride, kendi araştırmalarında kullandıkları eviri yazı işaretlerini IPA’ya uyarlayarak, karşılıklarını bir listede sunan Pekaçar ve Dilek (2009) IPA’ya uyumlanan yazım sistemiyle uluslararası dil bilim camiasında da Türkçe yayımların daha kolay takip edilebileceğini belirtmektedir. IPA’nın bugüne kadar yaygın bir şekilde kullanılmaması, ses bilgisi üzerine çalışanların henüz bu alfabeyi yeterince tanınamalarına bağlamaktadır.

Çalışmanın ekler kısmında Pekaçar, Dilek (2009)’in hazırladığı Türk alfabesindeki harflerin IPA karşılıklarının ve ses tanımlarının olduğu tablolara bu konuda daha sonra araştırma yapacak olan müzik alanındaki araştırmacılara faydalı olması bakımından yer verilmiştir.

Pek çok ülkede kullanılrlığı artan IPA, lkemizde de gün geçtikçe daha fazla tercih edilmektedir. Çünkü hem seslerin ayrıntılı olarak tüm özelliklerini gösterebilmekte hem de uluslararası alanda en çok kullanılan ve tercih edilen eviriyazı alfabesidir.

Dil bilimi ile ilgili fakülte ve bölümlerin dışında, şan ve Opera bölümlerinin ana ihtiyacı olan fonetik ve diksiyon dersleri, konservatuvarların ders programlarında son yıllarda ağırlıklı olarak bulunmaktadır ancak, yabancı dilde telaffuzu doğru bir şekilde yapmaya yarayacak olan fonetik alfabe ile ilgili dersler henüz ders programlarına alınmamıştır.

Parsley ([http-5](http://5)) kendi web sitesinde yayınlanan röportajda, fonetik ve diksiyonu 1970’li yıllarda New England Konservatuvarında ders olarak gördüğünü ve bu dersin içeriğinde IPA’nın öğrenimi olduğunu belirtmiştir. Dört dönem-iki yıl süren diksiyon derslerinin zorunlu olduğu ve aldığı eğitim sırasında IPA’yı nasıl kullanacağını, böylece hem kendi ana-dili olan İngilizceyi hem de Fransızca, Almanca, Rusça ve İtalyanca’yı nasıl telaffuz etmesi gerektiğini öğrendiğini belirtmiştir. Bu açıklamalardan yola çıkılarak ülkemiz konservatuvarlarında bulunan diksiyon derslerinin yalnızca kendi ana-dilimiz olan Türkçenin doğru telaffuzunu öğretmesi bakımından, yurt dışındaki konservatuvarların eğitim programları ile karşılaştırıldığında eksik ve yetersiz olduğu düşünülebilir.

3. BÖLÜM

FRAUENLIEBE UND LEBEN LİED DİZİSİ

Çalışmanın bu bölümünde ilk önce Frauenliebe und Leben (Kadın Aşkı ve Hayat) Lied Dizisi'nin hikayesine yer verilmiştir. Dizinin hikayesi ve Türkçe metinleri hazırlanırken Sabar'dan (2013) faydalanılmıştır. Metinlerin birebir çevirileri çalışmanın sonundaki ekler kısmında yer almaktadır. Bölümün 2. kısmında ise, tablolar şeklinde sunulan IPA transkripsiyonları yer almaktadır. Araştırmacıların, çalışmanın ikinci bölümünde anlatılan ve bu çalışma için hazırlanan Türkçe-Almanca IPA tablosu ile desteklenen IPA okunuşlarını kavradıktan sonra bu bölümdeki transkripsiyonlardan faydalanarak fonetik olarak doğru anlamları ve icra etmeleri beklenmektedir.

3.1 Frauenliebe und Leben (Kadın Aşkı ve Hayat) Lied Dizisi

Bu bölüm Frauenliebe und Leben Lied Disizini öğrenmek ve icra etmek isteyen öğrenci ve sanatçıların her bir şiirin atmosferini kavrayarak icralarına katılı sağlamak amacıyla çalışmaya eklenmiştir.

3.1.1. Seit Ich Ihn Gesehen

Nereye bakarsa aşık olduğu erkeği gören, neredeyse bir hayalin içinde bulunan kadın artık eskisi gibi kardeşleriyle oynamak istemediğini, daha çok ağlamak istediğini söyleyerek, aşkın bünyesindeki etkilerinden ve belkide onu ilk kez büyütmesinden (genç kızlıktan kadınlığa geçiş) bahsediyor. Dizinin bu ilk lied'i dünya da en çok seslendirilen liedlerden de biridir.

3.1.2 Er, Der Herrlichste Von Allen

Dizinin bu ikinci liedinde kadın karakter, aşık olduğu adama duyduğu hayranlıktan bahsediyor. Erkeği erişilemeyen yücelikte, tanrısal bir varlıkmiş gibi gösteriyor. Schumann'nın canlı ve görkemli müziği de metni desteklemektedir. Kendini basit bir kız olarak gören kadın karakter erkeğin seçimini yapmasıyla, kendini ona adayacağını söyler.

3.1.3 Ich Kann's Nicht Fassen, Nicht Glauben

Bu liedde kadın karakter bir rüya gördüğünden bahseder. Bir rüya mı görmüştür yoksa gerçekten yaşanmış olmasına karşın, rüya gibi bir tabirle mi anlatılmış tam olarak bilinemese de aşık olduğu erkek onu kollarına almış ve mutlu etmiştir. Schumann'ın müziğindeki değişimler, heyecan, mutluluk, şaşkınlık ve mutluluk gibi pek çok farklı duygunun ard arda sıralanmasını betimlemektedir.

3.1.4. Du Ring an meinem Finger

Dizinin bu liedinde kadın ve erkek karakter nişanlanmaktadır. “Sen parmağımdaki yüzüksün, seni dudaklarıma ve kalbime bastırıyorum” diyerek, mutluluğunu anlatır. Çocukluğunun ıssız sonu olmayan, yalnız rüyalarından kurtularak bu yüzükle yaşamın başka bir dönemine girmektedir ve kadın karakter artık kendini ona vereceğini ve hep ona hizmet edeceğini söyler.

3.1.5 Helft Mir, Ihr Schwestern

Bu liedde düğün hazırlıkları anlatılmaktadır. Düğün telaşı, gelinin süslenmesi, süslenirken etrafından yardım istemesi ve sabırsızlığından bahseder. Schumann’ın müziği de bu atmosfere uygun biçimdedir. Metnin sonunda kadın karakter hüznü ve neşe içinde arkadaşlarından ayrıldığı ve artık evlilik hayatına adım attığını söyler.

3.1.6 Süßer Freund

Bu liedde büyük hayranlık duyarak evlendiği erkekten bir çocuğu olacak olan kadın hamileliğini ince, duyarlı bir tasvirle anlatır. Bir çocuğu olacaktır ve çocuk sevdiği erkeğin bir sureti olacaktır. Rüyası gerçek olacaktır ve o gün geldiğinde doğacak çocuğu tıpkı babasına benzeyecektir. Çok yalın bir anlatımla bütün duyguları anlatan Schumann’ın müziği bütün anları ustalıkla resmetmektedir.

3.1.7 An Meinem Herzen

Sevdiği erkeğe kavuşmuş, evlenmiş ve çocuğu olmuş kadın karakter artık büyümüş ve bir çocuğun sorumluluğunu alabilecek olgunluğa ulaşmıştır. Mutluluğu daha da artmıştır. Aynı zamanda annelik duygusunu hiçbir zaman tadamayacak olan erkekler için üzüldüğünden bahseder.

3.1.8 Nun Hast Du Mir Den Ersten Schmerz Getan

Son lied bütün bir dizin boyunca yaşanan mutluluğun sona erdiğinin tasvirini Schumann’ın müziği ile ustalıkla anlatılır. Diğer parçalarda farklı neşeli tempolarla anlatılan mutluluk, tezat olarak bu liedde yalın, donuk bir reçitatif ile son bulur. Şimdi bana ilk acıyı yaşattın sözleriyle kadın karakter, sevdiği erkeği kaybetmekten duyduğu üzüntüyü aktarır.

Şair Chamisso’nun yazdığı son şiirde kadın karakter artık yaşlanmıştır ve kendi gençliğini anımsamaktadır. Fakat schumann bu dokuzuncu lied’i bestelememiştir. Onun yerine piyano için hüznü bir solo yazmıştır. Bu piyano solo, ilk lieddeki aşkı anlatan melodilerle başlar ve hüznü bir havada bütün hikayeyi anlatarak sona erer.

3.2. IPA Transkripsiyonları

Seit ich ihn gesehen,	[zaet ʔɪç ʔi:n gə'ze:ən]
Glaub' ich blind zu sein;	[glaop(b) ʔɪç blɪnt tsu: zaen]
Wo ich hin nur blicke,	[vo: ʔɪç ʔhɪn nu:r 'blɪkkə]
Seh ich ihn allein;	[ze: ʔɪç ʔi:n ʔal'laen]
Wie im wachen Traume	[vi: ʔɪm 'vaχən 'traomə]
Schwebt sein Bild mir vor,	[ʃve:pt zaen bɪlt mi:ʁ fo:r]
Taucht aus tiefstem Dunkel,	[taoχt ʔaos 'ti:fstəm 'dɒnkəl]
Heller nur empor.	[hellər nu:r ʔem'po:r]
Sonst ist licht- und farblos	[zɒnst ʔɪst lɪçt ʔont 'farplo:s]
Alles um mich her,	['ʔalləs ʔʊm mɪç he:r]
Nach der Schwestern Spiele	[na:χ de:r 'ʃvestərɪn 'ʃpi:lə]
Nicht begehrt ich mehr,	nɪçt bæ'ge:r ʔɪç me:r]
Möchte lieber weinen	['mœçte 'li:bər 'vaenən]
Still im Kämmerlein;	[ʃtɪll ʔɪm 'kæmmərlaen]
Seit ich ihn gesehen,	[zaet ʔɪç ʔi:n gə'ze:ən]
Glaub' ich blind zu sein.	[glaop(b) ʔɪç blɪnt tsu: zaen]

Tablo 9. No: 1 'Seit ich ihn gesehen' IPA Transkripsiyonu

Er, der herrlichste von allen,	[ʔe:r de:r 'hɛrɫɪçstə fɒn 'ʔallən]
Wie so milde, wie so gut!	[vi: zo: 'mɪldə vi: zo: gu:t]
Halde Lippen, klares Auge,	['hɔldə 'lɪppən 'klɑ:rəs 'ʔaogə]
Heller Sinn und fester Muth.	['hellər zɪnn ʔont 'fɛstər mu:t]
So wie dort in blauer Tiefe,	[zo: vi: dɔrt ʔɪn 'blaʊər 'ti:fə]
Hell und herrlich, jener Stern,	[hell ʔont 'hɛrɫɪç 'je:nɛʁ ʃtɛrn]
Also er an meinem Himmel,	['ʔalzɔ: ʔe:r ʔan 'maenəm 'hɪmməl]
Hell und herrlich, hoch und fern.	[hell ʔont 'hɛrɫɪç he:r ʔont fɛrn]
Wandle, wandle deine Bahnen;	['vɔndlə 'vɔndlə 'daenə 'bɑ:nən]
Nur betrachten deinen Schein,	[nu:r bæ'trɔχtən 'daenən ʃaen]

Nur in Demuth ihn betrachten, Selig nur und traurig sein! Höre nicht mein stilles Beten, Deinem Glücke nur geweiht; Darfst mich, niedre Magd, nicht kennen, Hoher Stern der Herrlichkeit! Nur die Würdigste von allen Soll beglücken deine Wahl, Und ich will die Hohe segnen, Segnen viele tausend Mal. Will mich freuen dann und weinen, Selig, selig bin ich dann, Sollte mir das Herz auch brechen, Brich, o Herz, was liegt daran!	[nu:r ʔɪn 'de:mu:t ʔi:n bə'traχtən] ['ze:lɪç nu:r ʔont 'traʊrɪç zaen] ['høɾə nɪçt maen 'ʃtɪlləs 'be:tən] ['daenəm 'glykkə nu:r gə'vaet] [darfst mɪç 'ni:drə mɑ:kt nɪçt 'kennən] ['ho:ər ʃtɛrn de:r 'hɛrrlɪçkaet] [nu:r di: 'vʏrdɪçstə fɔn 'ʔallen] [darf bə'glykkən 'daenə va:l] [ʔont ʔɪç vɪll di: 'ho:ə 'ze:gnən] ['fi:lə 'taozənt mɑ:l] [vɪll mɪç 'frøən dann ʔont 'vaenən] ['ze:lɪç 'ze:lɪç bɪn ʔɪç dann] ['zɔlltə mi:r das hɛrts ʔaʊχ 'brɛçən] [brɪç ʔo: hɛrts vas li:kt da'ran]
--	--

Tablo 10. No: 2 ‘Er, der herrlichste von allen ‘ IPA Transkripsiyonu

Ich kann's nicht fassen, nicht glauben, Es hat ein Traum mich berückt; Wie hätt' er doch unter allen Mich Arme erhöht und beglückt? Mir war's, er habe gesprochen: Ich bin auf ewig dein - Mir war's - ich träume noch immer, Es kann ja nimmer so sein. O laß im Traume mich sterben Gewieget an seiner Brust, Den seligsten Tod mich schlürfen In Thränen unendlicher Lust.	[ʔɪç kanns nɪçt 'fassən nɪçt 'glaʊbən] [ʔɛs hat ʔaen traʊm mɪç bə'rykkt] [vi: hɛtt ʔə:r dɔχ 'ʔʊntəχ 'ʔallən] [mɪç 'ʔarmə ʔɛr'hø:t ʔont bə'glykkt] [mi:ɐ va:ɐs ʔe:r 'ha:bə gə'ʃprɔçən] [ʔɪç bɪn ʔaʊf 'ʔe:vɪç daen] [mi:ɐ va:rs ʔɪç 'trømə noχ 'ʔɪmmər] [ʔɛs kann ja: 'nɪmməχ zo: zaen] [ʔo: lass ʔɪm 'traʊmə mɪç 'ʃtɛrbən] [gə'vi:gət ʔan 'zaenəχ brʊst] [de:n 'zelɪçən to:t mɪç 'ʃlʏrfən] [ʔɪn 'trɛnən ʔʊn'ʔɛntlɪçər lʊst]
--	---

Tablo 11. No: 3 ‘Ich kann's nicht fassen, nicht glauben’ IPA Transkripsiyonu

Du Ring an meinem Finger,	[du: rɪŋ ʔan 'maenəm 'fɪŋər]
Mein goldnes Ringlein,	[maen 'gɔldənəs 'rɪŋələen]
Ich drücke dich fromm an die Lippen,	[ʔɪç 'dʁʏkkə dɪç frɔmm ʔan di: 'lɪppən]
Dich fromm an das Herze mein.	[ʔan das 'hɛrtsə maen]
Ich hatt' ihn ausgeträumet,	[ʔɪç hatt ʔi:n 'ʔaʊsgətrɔəmət]
Der Kindheit friedlichen Traum,	[de:ʁ 'kɪnthæt 'fri:tɪç 'ʃø:nən traʊm]
Ich fand allein mich verloren	[ʔɪç fant ʔal'laen mɪç fɛʁ'lo:rən]
Im öden unendlichen Raum.	[ʔɪm 'ʔø:dən ʔʊn'ʔentlɪçən raʊm]
Du Ring an meinem Finger,	[du: rɪŋ ʔan 'maenəm 'fɪŋər]
Da hast du mich erst belehrt,	[da: hast du: mɪç ʔerst bə'le:rt]
Hast meinem Blick erschlossen	[hast 'maenəm blɪkk ʔɛrʃlɔssən]
Des Lebens unendlichen Werth.	[des 'le:bəns ʔʊn'ʔentlɪçən 'tɪfən ve:rt]
Ich will' ihm dienen, ihm leben,	[ʔɪç vɪll ʔi:m 'di:nən ʔi:m le:bən]
Ihm angehören ganz,	[ʔi:m 'ʔangəhøʁən gants]
Hin selber mich geben und finden	[hɪn 'zɛlbər mɪç 'gɛ:bən ʔʊnt 'fɪndən]
Verklärt mich in seinem Glanz.	[fɛʁ'klɛrt mɪç ʔɪn 'zaenəm glants]

Tablo 12. No: 4 ‘Du Ring an meinem Finger ‘ IPA Transkripsiyonu

Helft mir, ihr Schwestern,	[hɛlft mi:ʁ(r) ʔi:ʁ ʃvɛstəʁn]
Freundlich mich schmücken,	['frɔntlɪç mɪç 'ʃmʏkkən]
Dient der Glücklichen heute mir.	[di:nt de:r 'glʏkklɪçən 'høʊtə mi:ʁ]
Windet geschäftig	['vɪndət gə'ʃɛftɪç]
Mir um die Stirne	[mi:r ʔʊm di: 'ʃtɪrnə]
Noch der blühenden Myrte Zier.	[nɔç de:r 'blʏ:əndən 'mʏrtə tsi:r]
Als ich befriedigt,	[ʔals ʔɪç bə'fri:dɪçt]
Freudiges Herzens,	['frøʊdɪgən 'hɛrtsəns]
Dem Geliebten im Arme lag,	[zɔnst de:m gə'li:ptən ʔɪm ʔarmə la:k]
Immer noch rief er,	['ʔɪmmər nɔç ri:f ʔə:r]
Sehnsucht im Herzen,	['ze:nzʊçt ʔɪm 'hɛrtsən]
Ungeduldig den heut'gen Tag.	['ʔʊngədʊldɪç de:n 'høʊtɪgən ta:k]

Helft mir, ihr Schwestern,	[hɛlft mi:r ʔi:r 'ʃvɛstɔrn]
Helft mir verscheuchen	[hɛlft mi:r fɛr'ʃɔɕɛn]
Eine thörichte Bangigkeit;	['ʔaenə 'tɔriçtə 'baŋiçkaet]
Daß ich mit klarem	[dass ʔiç mit k'larəm]
Aug' ihn empfangе,	[ʔaok(g) ʔi:n ʔɛmp'faŋə]
Ihn, die Quelle der Freudigkeit.	[ʔi:n di: 'kvɛllə de:ɕ 'frøediçkaet]
Bist, mein Geliebter,	[bist maen gə'li:ptɔr]
Du mir erschienen,	[du: mi:r ʔɛrʃi:nən]
Giebst du, Sonne, mir deinen Schein?	[gi:pst du: mi:r 'zɔnnə 'daenən ʃaen]
Laß mich in Andacht,	[lass miç ʔin 'ʔandaxt]
Laß mich in Demuth	[lass miç ʔin 'de:mu:t]
Mich verneigen dem Herren mein.	[lass miç fɛr'naegən de:m 'hɛrrən maen]
Streuet ihm, Schwestern,	['ʃtrøøet ʔi:m 'ʃvɛstɔrn]
Streuet ihm Blumen,	['ʃtrøøet ʔi:m 'blu:mən]
Bringt ihm knospende Rosen dar.	['brɪŋət ʔi:m 'knɔspəndə 'rɔ:zən da:r]
Aber euch, Schwestern,	['ʔabər ʔøɕ 'ʃvɛstɔrn]
Grüß' ich mit Wehmuth,	[grʏ:ss ʔiç mit 've:mu:t]
Freudig scheidend aus eurer Schaar.	['frøediç 'ʃædənt ʔaos 'ʔøɔrɛr ʃa:r]

Tablo 13. No: 5 'Helft mir, ihr Schwestern' IPA Transkripsiyonu

Süßer Freund, du blickest	['zy:ssək frøønt du: 'blikkəst]
Mich verwundert an,	[miç fɛr'vøndərt ʔan]
Kannst es nicht begreifen,	[kansst ʔɛst niçt bəgraefən]
Wie ich weinen kann;	[vi: ʔiç 'vaenən kann]
Laß der feuchten Perlen	[lass de:r 'føøçtən 'pɛrlən]
Ungewohnte Zier	['ʔøŋgəvo:ntə tsi:r]
Freuden hell erzittern	['frøediç hell ʔɛɕ'tsittɔrn]
In den Auge mir.	[ʔin de:m 'ʔaogə mi:ɕ]
Wie so bang mein Busen,	[vi: zo: baŋ maen 'bu:zən]
Wie so wonnevoll!	[vi: zo: 'vønnəföll]
Wußt' ich nur mit Worten,	[vʏsst ʔiç nu:r mit 'vørtən]

Wie ich's sagen soll;	[vi: ʔiçs 'zɑ:gən zöll]
Komm und birg dein Antlitz	[kɔmm ʔunt bɪrk daen 'ʔantlitʃ]
Hier an meiner Brust,	[hi:r ʔan 'maenər brʊst]
Will in's Ohr dir flüstern	[vɪll ʔɪns ʔo:r di:r 'flʏstərn]
Alle meine Lust.	['ʔallə maenə lʊst]
Weißt du nun die Thränen,	[vaesst du: nu:n di: trɛ:nən]
Die ich weinen kann,	[di: ʔiç 'vaenən kann]
Sollst du nicht sie sehen,	[zöllst du: niçt zi: 'ze:ən]
Du geliebter Mann;	[du: gə'li:ptər mann]
Bleib' an meinem Herzen,	[blaep(b) ʔan 'maenəm hɛrtsən]
Fühle dessen Schlag,	['fʏ:lə dɛssən ʃlɑ:k]
Daß ich fest und fester	[dass ʔiç fɛst ʔunt 'fɛstər]
Nur dich drücken mag.	[nu:r diç 'dʏkkən mɑ:k]
Hier an meinem Bette	[hi:r ʔan 'maenem 'bɛttə]
Hat die Wiege Raum,	[hat di: 'vi:gə raom]
Wo sie still verberge	[vo: zi: ʃtɪll fɛrbɛrgə]
Meinen holden Traum;	['maenən 'hɔldən traom]
Kommen wird der Morgen,	['kɔmmən vɪrt de:ɪ 'mɔrgən]
Wo der Traum erwacht,	[vo: de:r traom ʔɛr'vaxt]
Und daraus dein Bildniß	[ʔunt da'raos daen 'bɪltnɪs]
Mir entgegen lacht.	[mi:r ʔɛntgɛ:gən laxt]

Tablo 14. No: 6 'Süßer Freund, du blickest ' IPA Transkripsiyonu

An meinem Herzen, an meiner Brust,	[ʔan maenem 'hɛrtsən ʔan 'maenɛr brʊst]
Du meine Wonne, du meine Lust!	[du: 'maenə 'vɔnnə du: 'maenə lʊst]
Das Glück ist die Liebe, die Lieb' ist das Glück,	[das gɫʏkk ʔɪst di: 'li:bədi: li:p(b) ʔɪst das gɫʏkk]
Ich hab' es gesagt und nehm's nicht zurück.	[ʔiç ha:p(b)s gə'zakt ʔunt ne:ms niçt tsu'rykk]
Hab' übergücklich mich geschätzt,	[ha:p(b) 'ʔʏ:bɛrʃwɛŋliç miç gə'ʃɛttst]
Bin übergücklich aber jetzt.	[bɪn 'ʔʏ:bɛrgɫʏkkliç 'ʔɑ:bɛr ʒɛttst]

Nur die da säugt, nur die da liebt	[nu:r di: da: zøøkt nu:r di: da: li:pt]
Das Kind, dem sie die Nahrung giebt;	[das kint de:m zi: di: 'nɑ:røŋ gi:pt]
Nur eine Mutter weiß allein,	[nu:r 'ʔaenə 'møttər vaess ʔal'laen]
Was lieben heißt und glücklich sein.	[vas li:bən hæsst ʔønt ʔglykkliç zaen]
O wie bedaur' ich doch den Mann,	[ʔo: vi: bədaøæ(r) ʔiç døχ de:n mann]
Der Mutterglück nicht fühlen kann!	[de:r 'møttərglykk niçt 'fy:lən kann]
Du schauest mich an und lächelst dazu,	[du: 'ʃɑøst miç ʔan ʔønt 'læçəlst da'tsu:]
Du lieber, lieber Engel, du!	[du: 'li:bər 'li:bər 'ʔeŋəl du:]
An meinem Herzen, an meiner Brust,	[ʔan maenem 'hərtsən ʔan 'maener brøst]
Du meine Wonne, du meine Lust	[du: 'maenə 'vønnə du: 'maene løst]

Tablo 15. No: 7 'An meinem Herzen, an meiner Brust' IPA Transkripsiyonu

Nun hast du mir	[nu:n hast du: mi:ʁ]
den ersten Schmerz gethan,	de:n 'ʔe:rstən ʃmerts gə'ta:n]
Der aber traf.	[de:ʁ 'ʔabər tra:f]
Du schläfst, du harter,	[du: ʃlɛ:fst du: 'hartəʁ]
unbarmherz'ger Mann,	'ʔønbarmhertsgər mann]
Den Todesschlaf.	[de:n 'to:dəsʃla:f]
Es blicket die Verlass'ne	[ʔes 'blikkət di: fər'lassnə]
vor sich hin,	fø:r ziç hi:n]
Die Welt ist leer.	[di: velt ʔist le:r]
Geliebet hab' ich und gelebt,	[gə'li:bət hɑ:p(b) ʔiç ʔønt gəle:pt]
ich bin nicht lebend mehr.	[ʔiç bi:n niçt 'le:bənt me:r]
Ich zieh' mich in	[ʔiç tsi: miç ʔi:n]
mein Inn'res still zurück,	maen 'ʔinnrəs ʃtill tsu'rykk]
Der Schleier fällt,	[de:ʁ 'ʃlæər fɛllt]
Da hab' ich dich	[da: hɑ:p(b) ʔiç diç]
und mein verlornes Glück,	ʔønt maen fər'lo:rənəs glykk]
Du meine Welt!	[du: 'maene velt]

Tablo 16. No: 8 'Nun hast du mir den ersten Schmerz gethan' IPA Transkripsiyonu

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkçe dışındaki dillerde şarkı söyleyen şarkıcı ve öğrencilere verilebilecek tavsiyelerin en başında; söyledikleri eserin dilindeki bütün kelimelerin anlamlarının bilinmesi gelir. Bu doğrultuda en ideal olan öncelikle o dilin öğrenilmesidir. Ancak, bu konservatuvar ve dengi eğitim kurumlarında öğrenilecek dilin kursunu verecek öğretmenlerin temini bakımından ve ekonomik gerekçeler bakımından çok da mümkün olmamaktadır. Üstelik opera alanında şarkı söyleyen şarkıcıların ve öğrencilerin, opera repertuarı söz konusu olduğunda, literatürde en çok eser bestelenmiş başta İtalyanca, Almanca ve Fransızca olmak üzere İngilizce, İspanyolca ve Rusça vb. dillerinde eserler söyledikleri düşünüldüğünde, bu dillerin tamamının öğrenilmesi oldukça zordur. Bu bağlamda bir şarkıcının ya da öğrencinin doğru telaffuzla şarkı söyleyebilmesi ve en azından söylediği dildeki fonetik gereklilikleri yerine getirebilmesi için uluslararası fonetik alfabeyle hakim olmasının önemi ortaya çıkmaktadır.

Doğru teknik ve artikülasyon, diksiyon ile birleştiğinde, ortaya çıkacak icranın da dinleyiciler için tatmin edici ve akademik açıdan verimli ve doğru olacağı sonucuna varılmıştır.

Söylediği eserin dilini bilmese dahi, metnin içeriğini, eserde anlatılmak istenenini bilmek, esere katılacak duyguyu etkilemektedir. Bu bakımdan şarkıcılara ve öğrencilere, doğru telaffuz gerekliliğinin yanında, eserin metninin de doğru bir şekilde analiz edilip öğrenilmesinin gerekliliğini ayrıca belirtmek gerekmektedir.

İpa ile ilgili Türkçe yapılan kaynak taramalarında, sadece birkaç kaynak tespit edilmiş ve dilbilimcilerin IPA konusunda çalışmalarının bulunduğu saptanmıştır. Türk Halk Müziği alanında çalışan araştırmacılar, derlenmiş türkülerin ağızlarının uluslararası alanda doğru ifade edilebilmesi için IPA'yı kullanmaya başlamışlardır. Opera-Şan bölümlerinde ise şan repertuarındaki eserlerin IPA transkripsiyonlarının yazıldığı bir başvuru kaynağı bulunmamaktadır.

Yabancı kaynak taramalarında ise anadili çoğunlukla ya İngilizce ya da Almanca olan kaynaklar bulunabilmektedir. Bu durumda İngilizce ya da Almanca diline hakim olmayan şarkıcı ya da öğrenciler, bu kaynaklardan faydalanamayacaklardır.

1. Diksiyon derslerinin içeriğinde IPA konusuna da yer verilmesi büyük önem taşımaktadır.
2. Konservatuvarlarda ders verebilecek, IPA konusuna ve fonetiğe hakim olan eşlikçi ve ses eğitimcilerine üniversitelerin yüksek lisans ve doktora programlarında IPA dersinin verilmesi önem taşımaktadır.
3. Yabancı kaynaklar tarandığında IPA konusunda erişilebilen kaynakların çoğunlukla İngilizce ya da Almanca anadil bazlı olması nedeniyle, bu dillere hakim olmayan opera-şan bölümü öğrencilerinin faydalanabilmesi ve şan bölümlerindeki eğitime katkıda bulunabilmesi bakımından, bu alanda çalışmalar yapılması için, araştırmacıların yönlendirilmesi gerekmektedir.
4. IPA konusunda Türkçe kaynakların yazılması ve literatüre kazandırılması için çalışmalar yapılması gerekmektedir.
5. Konservatuvar ve dengi eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrencilere yeni bir eser öğrenirken eserlerin fonetik analizini yapmaları ve anlamlarının öğrenilmesini kapsayan masa başı çalışması alışkanlığının kazandırılması önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

- Adler, Kurt. (1967). *Phonetics and Diction in Singing*. Minneapolis: University of Minnesota Press
- Bayrav, Süheyla. (1998). *Yapısal Dilbilimi*. İstanbul: Matbağa 70
- Bedfort, Herbert. (1925). *Robert Schuman His Life and Work*. New York and London: Harper and Brothers
- Brown, Oren.L. (1996). *Discover your Voice: hoe to develop healty voice habits*. San Diago: Singular Publishing Group. Inc.
- Büyükuğurlu, Başak. (2018). *R. Schumann'ın Liedleri*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi
- Dağdelen, H. Yıldız. (2011). *İtalyanca Almanca Fransızca Diksiyon*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Demir, Gonca, (2011). *Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi (THMFNS) Sesbilgisel Farkındalık becerisi gelişimi: Uluslararası Fonetik alfabe (IPA)*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Karaçalı, Pınar. U. (2017). *Robert Schumann's Song Cycle Frauenliebe und Leben (A Woman's Life and Love): An Interpretive Guide for Singers*. Yedi:Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi
- Miller, Richard. (1986). *The Structure of Singin*. New York: SchirmerBooks
- Miller, Richard. (2004). *Solutions for Singers: Tools for Performers and Teachers*. New York: Oxford University Press
- Miller, Richard. (1999) *Singing Schumann*. New York: Oxford University Press
- Miller, Richard. (1997). *National Schools of Singing English, French, German and Italian Techiques of Singing Revisited*. Boston: Scarecrow Press, Inc
- Mimaroğlu, İlhan. (1990). *Müzik Tarihi*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- O'Brien, Mary. G ve Fagan, Sarah M.B. (2016). *German Phonetics and Phonolgy*. New Haven/London: Yale University Press.

Pekacar, Çetin., & Dilek, Figen. G. (2009) *Uluslararası Fonetik Alfabe ve Türkiye 'de Ağız Araştırmaları, Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı Bildiri Kitapçığı*. Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara. 575-590.

Sabar, Gül. (2013). *Liedler ve Ozanlar*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

Say, Ahmet. (1992). *Müzik Ansiklopedisi*. Ankara: Başkent Yayınevi.

Say, Ahmet. (2000). *Müzik Tarihi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Selanik, Cavidan, (1996). *Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni*. Ankara: Doruk Yayıncılık

Turnagöl, A.N.Nihan. (2015). *Franz Schubert'in Şan Eğitiminin Başlangıcında Kullanılan Lied'leri Üzerine Bir İnceleme*. Sanatta Yeterlik Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi,

Tuzkaya, Günay. (2013). *R.Schumann'ın Hayatı ve Yaratıcılığı, OP.54 Piyano Konçertosunun incelenmesi*. Sanatta Yeterlik Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi

Wentlent, Anna. (2014). *Alfred's IPA Made Easy a Guide book for the International Phonetic Alphabet*. Van Nuys: Alfred Music

Elektronik Kaynaklar:

http-1: <https://1000kitap.com/yazar/Adelbert-Von-Chamisso> Erişim tarihi: 15.03.19

http-2,3,4: <http://sozluk.gov.tr/> Erişim tarihi: 06.02.19

http-5:
<http://www.elizabethparcells.com/interviews/Diction%2520and%2520Phonetics.htm>
Erişim tarihi: 30.05.19

http-6: Pekacar, Çetin ve Dilek, Figen. G. (2009). *Uluslararası Fonetik Alfabe I. Dil Araştırmaları*.
http://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/cetin_pekacar_figen_guner_dilek_uluslararasi_fonetik_alfabe_I.pdf, Erişim:10.04.19

Blake, Emma.L. (2007). *A methodology for through text preparation of German Lieder*, Lisans Tezi,

https://ro.ecu.edu.au/theses_hons/1199, Erişim tarihi: 06.02.19

Çevik, Suna (2006). *Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Ses Eğitimi Alan Derslerinin Müzik Öğretmenliği Yeterlilikleri Yönünden Değerlendirilmesi*,
<http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/pamukkale/S-Cevik.pdf>, Erişim tarihi: 05.05.19

Pekacar, Çetin ve Dilek, Figen. G. (2010). *Uluslararası Fonetik Alfabe II. Dil Araştırmaları*.

http://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/cetin_pekacar_figen_guner_dilek_uluslararası_fonetik_alfabe_II.pdf, Erişim tarihi:10.04.19

<https://www.internationalphoneticassociation.org/>

<https://www.lexilogos.com/keyboard/ipa.htm>

EK-2 IPA ALMANCA TABLOSU

DAS INTERNATIONALE PHONETISCHE ALPHABET (revidiert 2018)

KONSONANTEN (PULMONAL)

© 2018 IPA

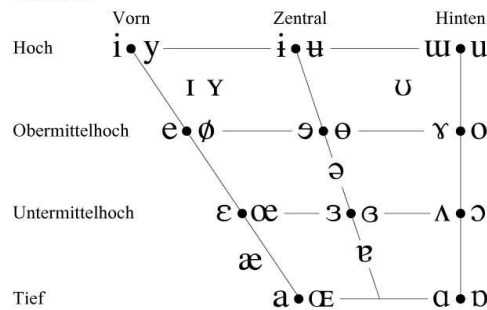
	Bilabial	Labiodental	Dental	Alveolar	Postalveolar	Retroflex	Palatal	Velar	Uvular	Pharyngal	Glottal
Plosiv	p b			t d		ʈ ɖ	c ɟ	k ɡ	q ɢ		ʔ
Nasal	m	ɱ		n		ɳ	ɲ	ŋ	ɴ		
Vibrant	ʙ			r					ʀ		
Tap oder Flap		ⱱ		ɾ		ɽ					
Frikativ	ɸ β	f v	θ ð	s z	ʃ ʒ	ʂ ʐ	ç ʝ	x ɣ	χ ʁ	ħ ʕ	h ɦ
Lateral-frikativ				ɬ ɮ							
Approximant		ʋ		ɹ		ɻ	j	ɰ			
Lateral-approximant				l		ɭ	ʎ	ʟ			

Treten Symbole paarweise auf, so ist das rechte stimmhaft. Schattierte Bereiche kennzeichnen Artikulationen, die als unmöglich betrachtet werden.

KONSONANTEN (NICHT-PULMONAL)

Clicks	Stimmhafte Implosive	Ejektive
◌ ɸ Bilabial	ɓ Bilabial	ʼ Beispiele:
Dental	ɗ Dental/alveolar	pʼ Bilabial
! (Post)alveolar	ɟ Palatal	tʼ Dental/alveolar
≠ Palatoalveolar	ɠ Velar	kʼ Velar
Alveolar lateral	ɣ Uvular	sʼ Alveolarer Frikativ

VOKALE

Treten Symbole paarweise auf, so stellt das rechte einen gerundeten Vokal dar.

WEITERE SYMBOLE

ʍ Stimmloser labial-velarer Frikativ	ɕ ʑ Alveolo-palatale Frikative
ʋ Stimmhafter labial-velarer Approximant	ɺ Alveolarer lateraler Flap
ɥ Stimmhafter labial-palataler Approximant	ɧ Gleichzeitig ʃ und ʃ
ħ Stimmloser epiglottaler Frikativ	Affrikate und Doppelartikulationen können durch zwei Symbole dargestellt werden, die durch einen Bogen verbunden werden.
ʕ Stimmhafter epiglottaler Frikativ	
ʔ Epiglottaler Plosiv	

ts̺ k̺p̺

SUPRASEGMENTALIA

ˈ Hauptbetonung	ˈfou̯nəˈtɪʃən
ˌ Nebenbetonung	
ː Lang	eː
ˑ Halblang	eˑ
˚ Sehr kurz	e˚
Kleine (Takt-)Gruppe	
Große (Intonations-)Gruppe	
· Silbengrenze	ˌi.ækt
ˌ Verbunden (ohne Zäsur)	

TÖNE UND WORTAKZENTE

EBEN	KONTUR
ē̄ oder ˥ Extra-hoch	ē̄ oder ˩ Steigend
é ˥ Hoch	ē̄ ˩ Fallend
ē̄ ˨ Mittel	ē̄ ˩ Hoch steigend
è ˩ Tief	ē̄ ˩ Tief steigend
ē̄ ˩ Extra-tief	ē̄ ˩ Steigend-fallend
˩ Downstep	↗ Globaler Anstieg
˩ Upstep	↘ Globaler Fall

DIAKRITIKA

◌ Stimmlos	̥ n̥ d̥	◌ Behaucht	̤ b̤ a̤	◌ Dental	̪ t̪ d̪
◌ Stimmhaft	̬ s̬ t̬	◌ Geknarrt	̰ b̰ a̰	◌ Apikal	̺ t̺ d̺
◌ Aspiriert	̺ t̺ʰ d̺ʰ	◌ Linguolabial	̻ t̻ d̻	◌ Laminal	̽ t̽ d̽
◌ Stärker gerundet	◌ ɔ̹	◌ Labialisiert	̷ t̷ d̷	◌ Nasaliert	̃ ē̃
◌ Schwächer gerundet	◌ ɔ̜	◌ Palatalisiert	̣ ṭ ḍ	◌ Nasal gelöst	ᵀ dᵀ
◌ Vorverlagert	◌ ɸ̤	◌ Velarisiert	̙ t̙ d̙	◌ Lateral gelöst	ᵀ dᵀ
◌ Rückverlagert	◌ ɸ̣	◌ Pharyngalisiert	̠ t̠ d̠	◌ Nicht hörbar gelöst	ᵀ dᵀ
◌ Zentralisiert	◌ ē̄	◌ Velarisiert bzw. pharyngalisiert	̡ t̡		
◌ Mittelzentralisiert	◌ ē̞̄	◌ Gehoben	◌ e̞ (ɹ̞ = stimmhafter alveolarer Frikativ)		
◌ Silbisch	◌ ̩ n̩	◌ Gesenkt	◌ e̞ (β̞ = stimmhafter bilabialer Approx.)		
◌ Nichtsilbisch	◌ e̞	◌ Vorverlagerte Zungenwurzel	◌ e̞		
◌ Rhotaziert	◌ ə̣ ạ	◌ Rückverlagerte Zungenwurzel	◌ e̞		

Diakritika dürfen oberhalb von Symbolen mit Unterlänge platziert werden, z. B. ̥̞.

(<https://www.internationalphoneticassociation.org/content/full-ipa-chart>)

EK-3 ULUSLARARASI SES ABECESİ TABLOSU

ULUSLARARASI SES ABECESİ (düzeltme: 2018)

ÜNSÜZLER (AKCİĞER)

© 2018 IPA

	Çift- dudaksıl	Dişil- dudaksıl	Dişil	Diş- yuvası	Artiş- yuvası	Üst- damaksıl	Damaksıl	Art- damaksıl	Küçük- dilsil	Yutaksıl	Gırtlaksıl
Patlamalı	p b			t d		ʈ ɖ	c ɟ	k ɡ	q ɢ		ʔ
Genizsil	m	ɱ		n		ɳ	ɲ	ŋ	ɴ		
Titrek	ʙ			r					ʀ		
Dokunmalı veya çarpmalı		ɸ		ɾ		ɽ					
Sürtümlü	ɸ β	f v	θ ð	s z	ʃ ʒ	ʂ ʐ	ç ʝ	x ɣ	χ ʁ	ħ ʕ	h ɦ
Yan- sürtümlü				ɬ ɮ							
Sürtünmesiz		ɸ		ɻ		ɻ	j	ɰ			
Yan- sürtünmesiz				ɺ		ɺ	ɺ	ɺ			

Bir hücrede sağdaki simgeler ötümlü, soldakiler ötümsüzdür. Soluk renkli alanlar olanaksız olarak değerlendirilen eklememeleri belirtir.

ÜNSÜZLER (AKCİĞER DIŞI)

Şaklamalar	Ötümlü içpatlamalılar	Dişgırtlaksıllar
⊙ Çift-dudaksıl	ɸ Çift-dudaksıl	, Örnekler:
Dişil	ɸ Dişil/dişyuvası	p' Çift-dudaksıl
! (Art)dişyuvası	f Damaksıl	t' Dişil/dişyuvası
≠ Dişyuvası- damaksıl	g Art-damaksıl	k' Art-damaksıl
Yandıyuvası	G Küçük-dilsil	s' Dişyuvası sürtümlü

DiĞER SİMGELER

∞ Ötümsüz dudaksıl- artdamaksıl sürtümlü	ɹ Dişyuvası-damaksıl sürtümlü
W Ötümlü dudaksıl- artdamaksıl sürtünmesiz	ɻ Ötümlü dişyuvası yan çarpmalı
U Ötümlü dudaksıl- damaksıl sürtünmesiz	ɰ Eşzamanlı ɸ ve X
H Ötümsüz üstgırtlaksıl sürtümlü	Patlamalı sürtümlüler ve ikili eklememeler, gerekirse bir bağ- lama çubuğuyla birleştirilen iki simgeyle belirtilebilir.
ɸ Ötümlü üstgırtlaksıl sürtümlü	
ʔ Üstgırtlaksıl patlamalı	

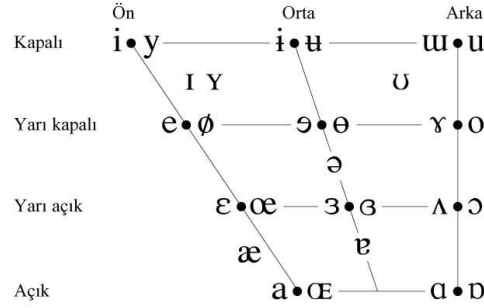
AYIRICI İMLER

◦ Ötümsüz	ɸ ɸ	.. Üfürümlü	ɸ ɸ	ɸ Dişil	ɸ ɸ
∨ Ötümlü	ɸ ɸ	~ Gıcirtılı	ɸ ɸ	ɸ Uçdilsil	ɸ ɸ
h Soluklu	ɸ ^h ɸ ^h	~ Dilsil-dudaksıl	ɸ ɸ	ɸ Öndilsil	ɸ ɸ
Daha fazla yuvarlak	ɸ	W Dudaksıllaşmış	ɸ ^W ɸ ^W	~ Genizsilleşmiş	ɸ [~]
Daha az yuvarlak	ɸ	j Damaksıllaşmış	ɸ ^j ɸ ^j	n Genizsil bırakım	ɸ ⁿ
İlerlemiş	ɸ	Y Art-damak- sıllaşmış	ɸ ^Y ɸ ^Y	l Yan bırakım	ɸ ^l
Gerilemiş	ɸ	ɸ Yutaksıllaşmış	ɸ ^ɸ ɸ ^ɸ	ɸ İştirilebilir bırakım yok	ɸ ^ɸ
.. Ortalaşmış	ɸ	~ Art-damak-sıllaşmış veya yutaksıllaşmış	ɸ		
x Yarı ortalaşmış	ɸ	ɸ Yükseltilmiş	ɸ (ɸ = ötümlü dişyuvası sürtümlü)		
ı Seslemsiz	ɸ	ɸ Alçaltılmış	ɸ (ɸ = ötümlü çift-dudaksıl sürtünmesiz)		
ı Seslemsiz olmayan	ɸ	ɸ İlerlemiş Dil Kökü	ɸ		
~ 'R'lilik	ɸ ɸ	ɸ Gerilemiş Dil Kökü	ɸ		

Bazı ayırıcı imler, alt çıkıntılı bir simgenin üzerine konabilir. Örn: ɸ

Yazı biçimleri: Doulos SIL (üstmetin); Doulos SIL, IPA Kiel, IPA LS Uni (simgeler)

ÜNLÜLER

Simgelerin ikili görünmesi durumunda, sağda olan simge yuvarlak bir ünlüyü belirtir.

PARÇAUŞTÜLER

ˈ	Birincil vurgu	ˈ	founəˈtɪʃən
ˌ	İkincil vurgu	ˌ	
ː	Uzun	ː	eː
ˑ	Yarı uzun	ˑ	eˑ
˘	Çok kısa	˘	ɛ̘
˙	Küçük (ayak) küme	˙	
˚	Büyük (ezgi) küme	˚	
˙	Seslem arası	˙	˙i.ækt
˘	Bağlantılama (ara olmaması)	˘	

TİTREM VE SÖZCÜK VURGULARI

DÜZEY	EĞRİ		
ɸ veya ɸ	Çok yüksek	ɸ veya ɸ	Yükselen
ɸ	Yüksek	ɸ	Alçalan
ɸ	Orta	ɸ	Yükselen
ɸ	Alçak	ɸ	Alçak yükselen
ɸ	Çok alçak	ɸ	Yükselen-alçalan
↓	Aşağı adım	↗	Genel yükselme
↑	Yukarı adım	↘	Genel alçalma

(<https://www.internationalphoneticassociation.org/content/full-ipa-chart>)

EK-4 TÜRK ALFABESİNDEKİ HARFLERİN, IPA KARŞILIKLARI VE SES TANIMLARI

STT	IPA	IPA TANIMLARI
a	ɑ	Açık, arka, düz (postdorsal)
e	ɛ	Yarı açık, ön, düz
ı	ɯ	Kapalı, arka, düz
i	i	Kapalı, ön, düz
o	ɔ	Yarı açık, arka, yuvarlak
ö	œ	Yarı açık, ön, yuvarlak
u	u	Kapalı, arka, yuvarlak
ü	y	Kapalı, ön, yuvarlak
b	b	Tonlu, çift dudak, patlamalı
c	$\overline{dʒ}$	Tonlu, ön damak-diş eti yarı kapantılı
ç	$\overline{tʃ}$	Tonsuz, ön damak-diş eti yarı kapantılı
d	d	Tonlu, diş eti, patlamalı
f	f	Tonsuz, diş-dudak, sızıcı
g	ɡ	Tonlu, ön damak, patlamalı
ğ	ɣ	Tonlu, arka damak, sızıcı
h	h	Tonsuz, gırtlak, sızıcı
j	ʒ	Tonlu, diş eti-ön damak, sızıcı
k	c	Tonsuz, ön damak, patlamalı
l	l	Tonlu, diş eti, yanal akıcı
m	m	Tonlu, çift dudak, genizli
n	n	Tonlu, diş eti, genizli
p	p	Tonsuz, çift dudak, patlamalı
r	r	Tonlu, diş eti, tek vuruşlu (hafif titreşim)
s	s	Tonsuz, diş eti, sızıcı
ş	ʃ	Tonsuz, diş eti-ön damak, sızıcı
t	t	Tonsuz, diş eti, patlamalı
v	v	Tonlu, diş-dudak, sızıcı
y	j	Tonlu, ön damak, akıcı, yarı ünlü
z	z	Tonlu, diş eti, sızıcı

(Pekacar ve Dilek, 2009, s. 584)

E-5 ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİNİN TDK-IPA KARŞILIKLARI-ÜNLÜLER

TDK	TDK TANIMLARI	IPA	IPA TANIMLARI
˘	Ünlüler üzerinde uzunluk işareti	ː	Uzun (Diakritik)
ā		ɑː	Uzun a
˘	Ünlüler üzerinde kısalık işareti	˘	Çok kısa (Diakritik)
ĩ		ĩ	Çok kısa ı
˘	Kalın ünlüler üzerinde yarı incelme işareti	˘	Dil ağzın önünde (Diakritik)
		ɑ	Açık, daha ön, düz
á	a-e arası ünlü	a	Açık, ön, düz (predorsal)
í	ı-i arası ünlü	i	Kapalı, orta, düz
ó	o-ö arası ünlü	ɔ	Yarı açık, orta, yuvarlak
ú	u-ü arası ünlü	u	Kapalı, orta, yuvarlak
˘	Geniş ünlüler üzerinde yarı daralma işareti	˘	Dil yükseltilmiş (Diakritik)
		e	Yarı kapalı (kapalıya yakın), ön, düz
		˘	Dil alçaltılmış (Diakritik)
		e	Yarı kapalı (açığa yakın), ön, düz
â	a-ı arası ünlü	ɤ	Yarı kapalı, arka, düz
é	e-i arası ünlü	e	Yarı kapalı, ön, düz
ó	o-u arası ünlü	o	Yarı kapalı, arka, yuvarlak
ö	ö-ü arası ünlü	ø	Yarı kapalı, ön, yuvarlak
˘	Düz ünlüler üzerinde yarı yuvarlaklaşma işareti	˘	Yarı yuvarlak, yuvarlağa yakın (Diakritik)
		˘	Yarı yuvarlak, düze yakın (Diakritik)
â	a-o arası ünlü	ɑ	Açık, arka, daha yuvarlak
ê	e-ö arası ünlü	ɛ	Yarı açık, ön, daha yuvarlak
î	ı-u arası ünlü	ɯ	Kapalı, arka, daha yuvarlak

ï	i-ü arası ünlü	i	Kapalı, ön, daha yuvarlak
ä	Açık e	æ	Yarı açık (açığa yakın), ön, düz
˘	Ünlüler üzerinde genizlilik işareti	˘	Genizsileşmiş (Diakritik)
ẽ	Genizli e	ẽ	Genizsileşmiş e
˘	Diftong	˘	Diftong (durak yok)
	maalle, deal	ɑɑ ea	

(Pekacar ve Dilek, 2009, s. 585-586)

EK-6 ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİNİN TDK-IPA KARŞILIKLARI-ÜNSÜZLER

TDK	TDK TANIMLARI	IPA	IPA TANIMLARI
·	k'nin altında, g'nin üstünde arka damak işareti	ɣ	Arka damaksılaşmış (diakritik)
ğ	Arka damak g'si: ğadın, ğelb	ɡ	Tonlu, arka damak, patlamalı
ķ	Arka damak k'si: ķadın, ķoyun, zevķ, inķilap	k	Tonsuz, arka damak, patlamalı
ġ	Orta damak g'si: ġóz	ʝʏ	Tonlu, arka damaksılaşmış ön damak, patlamalı
ķ	Orta damak k'si: ķóz, ķıldı	cʏ	Tonsuz, arka damaksılaşmış ön damak, patlamalı
g	Boğaz g'si: galdı, goyun	ɢ	Tonlu, küçük dil, patlamalı
	Bogaz k'sı	q	Tonsuz, küçük dil, patlamalı
[e]		̣	Dil ucu (diakritik)
˘g	g-c arası ünsüz: ˘geldi, ˘göz	ʝ	Tonlu, ön damak, dil ucu, SIZICI
ħ	Sızıcı h: baħdı, ħoş	χ	Tonsuz, küçük dil, SIZICI
ħ	Nefesli h: maħalle, ħaydar	ħ	Tonsuz, yutak, SIZICI
ñ	Damak n'si: deñiz, geldiñ	ɲ	Tonlu, ön damak, genizli
		ŋ	Tonlu, arka damak, genizli
ɾ	Peltek r	ɽ	Tonlu, dil ucu kıvrık, tek vuruşlu (Hafif titrete)
		̣	Hecesel (diakritik)

6	Titrekliliği uzatılan r	ʀ	Tonlu, diş eti, tek vuruşlu (Hafif titreklilik), hecesel
5	Peltek s	θ	Tonsuz, dil ucu, dişler arası, SIZICI
w	Çift dudak v'si	β	Tonlu, çift dudak, SIZICI
z	Peltek z	ð	Tonlu, dil ucu, dişler arası, SIZICI
ʕ	Gırtlak patlayıcısı: 'asker, 'acı	ʔ	Tonsuz, gırtlak, patlamalı
ˈ	Ünsüzler üzerinde telaffuz noktasının daha öne kaydığını gösteren işaret	j	Ön damaksılaşmış (Diakritik)
		tʰ	Tonsuz, diş eti, patlamalı, ön damaksılaşmış
ğ	Ön damak g'si (yalnız kalın ünlülerle hece kurduğu zaman): ğah, ğavur	ɟ	Tonlu, ön damak, patlamalı
ќ	Ön damak k'si (yalnız kalın ünlülerle hece kurduğu zaman): ќatip, paќ	c	Tonsuz, ön damak, patlamalı
ĺ	Ön damak l'si (yalnız kalın ünlülerle hece kurduğu zaman): ĺale, haĺ, aĺkol	l	Tonlu, diş eti, yanal akıcı
ć	Normalden daha önde telaffuz edilen ve hafifçe sızıcı olan c: ćeviz, gelecćek	ǰ	Tonlu, dil ucu-diş, yarı kapantılı
č	Normalden daha önde telaffuz edilen ve hafifçe sızıcı olan č: čay, čivi	ǰ	Tonsuz, diş, dil ucu, yarı kapantılı
h'	Sızıcı h'nin ön damaksıl karşılığı: geldih', göreh'	ç	Tonsuz, ön damak, SIZICI
BÜYÜK HARF	Yarı tonluluk işareti	˘	Tonlulaşmış/Yarı tonlu (Diakritik)
Ç	ç-c arası ünsüz	ǰ	Tonlulaşmış, ön damak-diş eti yarı kapantılı
F	f-v arası ünsüz	ɸ	Tonlulaşmış, diş-dudak, SIZICI
K	k-g arası ünsüz	ɸ	Tonlulaşmış, ön damak, patlamalı
P	p-b arası ünsüz	ɸ	Tonlulaşmış, çift dudak, patlamalı
S	s-z arası ünsüz	ʂ	Tonlulaşmış, diş eti, SIZICI
Ş	ş-j arası ünsüz	ʃ	Tonlulaşmış, diş eti-ön damak, SIZICI

T	t-d arası ünsüz	↓	Tonlulaşmış, diş eti, patlamalı
(_)	Süreksiz ünsüzler altında yarı sızıcılık işareti		
b	b-v arası ünsüz	b̥β	Tonlu, çift dudak, çift üretimli yarı sızıcı
c	c-j arası ünsüz	d̥ʒ³	Tonlu, diş eti-ön damak, yarı sızıcı
(˘)	Ünsüzler altında belirsizlik (düşmek üzere oluş) işareti	˘	İşitimsiz (Diakritik)
	aḷ dı, iy ne	b˘ n˘	
˙	Vurgu işareti (Standart Türkçeden farklı veya daha şiddetli vurgulanan hecelerden önce konur).	˙	Birincil vurgu
		˘	İkincil vurgu
			˙founəˈtɯʃən
ˆ	Yükselen ton (hecedeki ünlü üzerine konur ve uzunluk da ifade eder)	ˆ	
˘	Alçalan ton (ünlü üzerine konur ve uzunluk da ifade eder)	˘	
˘	Ulama işareti	˘	Ulama (durak yok)
˘	Hemze ve kesme: me˘mur, gi˘medi, eke˘, neş˘e	˘	Hece durağı (kesme)
	şî˘ir	ʃi.ir	[ʃi˘ir] şîir

(Pekacar ve Dilek, 2009, s. 587-588)

EK-7 FRAUENLIBE UND LEBEN LİED DİZİSİNİN ÇEVİRİLERİ (Sabar, 2013)

No:1. Seit ich ihn gesehen

Seit ich ihn gesehen, Glaub' ich blind zu sein;

Wo ich hin nur blicke, Seh' ich ihn allein;

Wie im wachen Traume , Schwebt sein Bild mir vor,

Taucht aus tiefstem Dunkel, Heller nur empor.

Sonst ist licht- und farblos, Alles um mich her,

Nach der Schwestern Spiele, Nicht begeh' ich mehr,

Möchte lieber weinen,

Still im Kämmerlein;

Seit ich ihn gesehen, Glaub' ich blind zu sein.

“ Onu gördüğümnden beri sanki kör gibiyim ”

“Nereye baksam yalnızca onu görüyorum ”

“Uyanık bir rüyada gibi görüntüsü gözlerimin önünde dalgalanıyor ”

“En derinliklerdeki karanlıklardan aydınlanarak yukarı çıkıyor ”

“Başka zaman etrafımdaki her şey sönük ve renksiz ”

“Artık kız kardeşimle oynamak isemiyorum ”

“Daha çok ağlamak istiyorum ”

“Sessizce küçük odamda ”

“ Onu gördüğümnden beri sanki kör gibiyim ”

No:2 Er, der Herrlichste von allen

Er, der Herrlichste von allen, Wie so milde, wie so gut!

Holde Lippen, klares Auge, Heller Sinn und fester Muth.

So wie dort in blauer Tiefe, Hell und herrlich, jener Stern,

Also er an meinem Himmel, Hell und herrlich, hehr und fern.

Wandle, wandle deine Bahnen; Nur betrachten deinen Schein,

Nur in Demuth ihn betrachten, Selig nur und traurig sein!

Höre nicht mein stilles Beten, Deinem Glücke nur geweiht;

Darfst mich niedre Magd nicht kennen, Hoher Stern der Herrlichkeit!

Nur die Würdigste von allen Darf beglücken deine Wahl,

Und ich will die Hohe segnen, Viele tausend Mal.

Will mich freuen dann und weinen,

Selig, selig bin ich dann,

Sollte mir das Herz auch brechen, Bricht, o Herz, was liegt daran.

“ O herkesten çok daha mükemmel, ne kadar tatlı, ne kadar iyi. ”

“Zarif dudaklar, pırıl pırıl gözler, tertemiz bir ruh ve o ne yüreklilik. ”

“Orada masmavi göğün derinliklerinde olduğu gibi, parlak ve muhteşem bir yıldız”

“İşte o, benim semamda, parlak ve mükemmel, yüce ve uzak”

“Yollarını değiştir;bir tek senin ışıltını seyretmek isterim,”

“Huşu içinde onu seyretmek, mutlu olup acı çekmek isterim”

“Benim sessiz dualarıma kulak verme,o dualar senn mutluluğun içindir.”

“Ben basit bir kızım, beni tanımana gerekiyok, en ey muhteşem yıldız”

“Herkesin arasından sana en layık olan genç kız senin seçimin mutlu kılabilir”

“Ben ise o yüce varlığı kutsayacağım, binlerce defa”

“O zaman sevineceğim sonra da ağlayacağım”

“Mutlu olacağım” “Kalbim kırılrsa da, kırıl ey kalbim, ne var ki bunda?”

No:3 Ich kann's nicht fassen, nicht glauben

Ich kann's nicht fassen, nicht glauben, Es hat ein Traum mich berückt;

Wie hätt er doch unter allen Mich Arme erhöht und beglückt?

Mir war's, er habe gesprochen: "Ich bin auf ewig dein,"

Mir war's - ich träume noch immer, Es kann ja nimmer so sein.

O laß im Traume mich sterben, Gewieget an seiner Brust,

Den seligsten Tod mich schlürfen

In Tränen unendlicher Lust.

“Aklım almıyor, inanamıyorum, bir rüya beni büyüledi”

“Nasıl oldu da o herkesin arasında benim gibi bir zavallıyı yüceltti ve mutlu etti?”

“Bana o konuştu gibi geldi: ‘sonsuz kadar seninim’”

“Bana öyle geldi ki hala rüya görüyorum, böyle bir olay hiçbir zaman gerçekleşemez”

“Bırak rüyada öleyim, göğsüne yaslanmış”

“Mutlu ölüm beni yok etsin”

“Sonsuz hazzın gözyaşları içinde”

No:4. Du Ring an meinem Finger

Du Ring an meinem Finger, Mein goldenes Ringelein,

Ich drücke dich fromm an die Lippen, Dich fromm an das Herze mein.

Ich hatt ihn ausgeträumet, Der Kindheit friedlich schönen Traum,

Ich fand allein mich, verloren Im öden, unendlichen Raum.

Du Ring an meinem Finger Da hast du mich erst belehrt,

Hast meinem Blick erschlossen Des Lebens unendlichen, tiefen Wert.

Ich will ihm dienen, ihm leben, Ihm angehören ganz,

Hin selber mich geben und finden Verklärt mich in seinem Glanz.

“Sen parmağimdaki yüzük, benim küçük altın yüzüğüm”

“Seni huşu içinde dudaklarıma, kalbime bastırıyorum”

“Bu rüyayı görmüştüm, çocukluğumun huzurlu güzel rüyalarıydı;”

“Yapayalnız olduğumu farkettim, ıssız, sonu olmayan bir mekanda kaybolmuştum”

“Sen parmağimdaki yüzük, beni ancak sen aydınlattın”

“Gözümü yaşamın sonsuz ve derin değerlerine açtın”

“Ona hizmet edeceğim, onun için yaşayacağım, tamamen ona ait olacağım”

“Kendimi ona vereceğim ve onun parıltısında aydınlanmış olacağım”

No:5 Helft mir, ihr Schwestern

Helft mir, ihr Schwestern Freundlich mich schmücken,

Dient der Glücklichen heute mir,

Windet geschäftig , Mir um die Stirne , Noch der blühenden Myrte Zier.

Als ich befriedigt, Freudigen Herzens, Sonst dem Geliebten im Arme lag,

Immer noch rief er, Sehnsucht im Herzen, Ungeduldig den heutigen Tag.

Helft mir, ihr Schwestern, Helft mir verscheuchen Eine törichte Bangigkeit,

Daß ich mit klarem Aug ihn empfangen, Ihn, die Quelle der Freudigkeit.

Bist, mein Geliebter, Du mir erschienen, Giebst du mir, Sonne, deinen Schein?

Laß mich in Andacht, Laß mich in Demut, Laß mich verneigen dem Herren mein.

Streuet ihm, Schwestern, Streuet ihm Blumen, Bringet ihm knospende Rosen dar,

Aber euch, Schwestern, Grüß ich mit Wehmut Freudig scheidend aus eurer Schar.

''Bana yardım edin kızlar, neşeyle süslenmeme, ''

''Bugün bu mutlu kıza, bana yardımcı olun. ''

''Haydi, alınma hala açmakta olan mersim dalından yapılmış süsü bağlayın''

''Ben rahat, memnun, içim neşe dolu sevgilinin kollarında yatarken o halasabırsızca bugünü sayıklıyordu. ''

''Bana yardım edin kızlar, yardım edin ki, aptalca bir korkuyu bertaraf edebileyim, ''

''Onu parlayan gözlerle karşılayayım, mutluluğun kaynağını. ''

''Sevgilim, bana kendini gösterdin mi, ışığını ey güneşim, bana lütfeder misin? ''

''Bırak bağlılık duamda huşu içinde kalayım, bırak efendimin huzurunda eğileyim!''

''Kızlar, ona çiçekler serpin, yeni açmış gülleri ona sunun!''Lakin kızlar, sizleri hüznü duyarak selamlıyorum, neşe içinde aranızdan ayrılırken. ''

No:6 Süßer Freund

Süßer Freund du blickest Mich verwundert an, Kannst es nicht begreifen, Wie ich weinen kann;

Laß der feuchten Perlen Ungewohnte Zier. Freudig hell erzittern In dem Auge mir.

Wie so bang mein Busen, Wie so wonnevoll!

Wüßt ich nur mit Worten, Wie ich's sagen soll;

Komm und birg dein Antlitz Hier an meiner Brust, Will in's Ohr dir flüstern Alle meine Lust.

Weißt du nun die Tränen, Die ich weinen kann?

Sollst du nicht sie sehen, Du geliebter Mann?

Bleib an meinem Herzen, Fühle dessen Schlag, Daß ich fest und fester Nur dich drücken mag.

Hier an meinem Bette Hat die Wiege Raum, Wo sie still verberge , Meinen holden Traum;

Kommen wird der Morgen, Wo der Traum erwacht, Und daraus dein Bildnis

Mir entgegen lacht.

“Tatlı dostum, hayretle bakıyorsun, kavrayamıyorsun, neden ağlıyorum;”

“ıslak inciler alışılmamış süs gibi, bırak, onlar sevinç içinde gözerimde pırıl pırıl titreşsin.”

“Kalbim ne kadar da ürkek ve ne kadar da coşku dolu.”

“Sözlerle nasıl ifade edeceğimi bilebilsedim;”

“ Gel, başını buraya, göğsüme sakla! Senin kulağına fısıldamak istiyorum tüm sevincimi.”

“ Şimdi gözyaşlarımı anladın, akıttığım gözyaşlarımı.”

“Onları sen görmemelisin, sen, sevgili kocam.”

“ Kalbimde kal. Atışlarını hisset, seni sıkı sıkı tutup bağrıma basıyorum, sıkı sıkı”

“Burada yatağımın kenarında beşik duracak, içinde sessizce güzel rüyam(çocuğum)saklı olacak)

“O rüyanın uyandığı gün gelecek ve içinden senin resmin yüzüme gülecek (o senin parçan, tıpkı sana benzeyecek) : senin resmin)

No:7 An meinem Herzen

An meinem Herzen, an meiner Brust, Du meine Wonne, du meine Lust!

Das Glück ist die Liebe, die Lieb ist das Glück,

Ich hab's gesagt und nehme's nicht zurück.

Hab überschwenglich mich geschätzt Bin überglücklich aber jetzt.

Nur die da säugt, nur die da liebt Das Kind, dem sie die Nahrung giebt;

Nur eine Mutter weiß allein Was lieben heißt und glücklich sein.

O, wie bedauer' ich doch den Mann, Der Mutterglück nicht fühlen kann!

Du lieber, lieber Engel, du Du schauest mich an und lächelst dazu!

An meinem Herzen, an meiner Brust, Du meine Wonne, du meine Lust!

“Kalbimde, göğsümde, sen benim sevincim, benim özlemim”

“Mutluluk aşktır, aşk mutluluktur”

“Böyle diyorum ve bu sözümü geri almam”

“Taşkın ve coşkundum ama şimdi fevkalade mutluyum”

“Yalnızca emziren kadın var ve yavrusunu seven, beslediği yavrusunu”

“Bir tek anne olan bilebilir, sevmek ve mutlu olmak nedir.”

“Ah, erkekler için çok üzülüyorum, çünkü onlar annelik mutluluğunu tadamıyor”

“Sen sevgili, çok sevgili melek, bana bakıyorsun, gülümsüyorsun üstelik.”

“Kalbimde, göğsümde, sen benim sevincim, benim özlemim”

No 8. Nun hast du mir den ersten Schmerz getan

Nun hast du mir den ersten Schmerz getan, Der aber traf.

Du schläfst, du harter, unbarmherz'ger Mann, Den Todesschlaf.

Es blicket die Verlaßne vor sich hin, Die Welt is leer.

Geliebet hab ich und gelebt, ich bin Nicht lebend mehr.

Ich zieh mich in mein Innres still zurück, Der Schleier fällt,

Da hab ich dich und mein verlornes Glück, Du meine Welt!

“Sen şimdi bana ilk acıyı yaşattın”

“Sen uyuyorsun, ey katı kalpli, acımasız adam, ölüm uykusundasın”

“Terkedilmiş olan önüne bakıyor; dünya boş, bomboş”

“Sevdim ve yaşadım; artık yaşayan biri değilim”

“Sessizce içime kapandım: tül peçe indi;”

“orada sen varsın ve kaybettiğim mutluluğum, sen, benim dünyam”

EK-8 : ETİK BEYANI

Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanat Çalışması Raporu Yazım Yönergesi'ne uygun olarak hazırladığım bu Sanat Çalışması Raporunda, Sanat Çalışması Raporu içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,

görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,

başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,

atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,

kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,

bu Sanat Çalışması Raporunun herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir Sanat Çalışması Raporu çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

16 / 07 / 2019

Esra Çetiner Tural

**EK-9: SANATTA YETERLİK SANAT ÇALIŞMASI RAPORU
ORİJİNALLİK RAPORU**

**Sanatta Yeterlik
Sanat Çalışması Raporu Orijinallik Raporu**

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

Güzel Sanatlar Enstitüsü

ROBERT SCHUMANN FRAUENLIEBE UND LEBEN LİED DİZİSİNİN IPA
SİSTEMİNE GÖRE İNCELENMESİ

Yukarıda başlığı verilen Sanat Çalışması Raporunun tamamı aşağıdaki filtreler kullanılarak Turnitin adlı intihal programı aracılığı ile Tez Danışmanım tarafından kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir.

Raporlama Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı (%)	Gönderim Numarası
14.07.2019	98	93414	03.07.2019	%6	1151651661

Uygulanan filtreler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar dâhil
3. 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Sanat Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci No.:
Anasanat/Anabilim Dalı:
Program (işaretleyiniz):

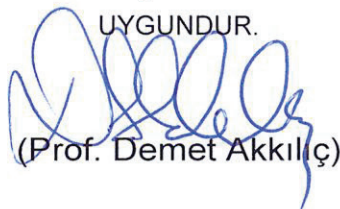
16/07/2019
Esra Çetiner Tural

Yüksek Lisans	Sanatta Yeterlik	Doktora	Bütünleşik Doktora
	X		

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

(Prof. Demet Akkılıç)

EK-10: PROFİCİENCY İN ART ART WORK REPORT ORIGINALITY REPORT

Proficiency in Art Art Work Report Originality Report

HACETTEPE UNIVERSITY

Institute of Fine Arts

EXAMINATION OF ROBERT SCHUMANN'S SONG CYCLE FRAUENLIEBE UND LEBEN IN ACCORDANCE WITH THE INTERNATIONAL PHONETIC ALPHABET SYSTEM

The whole art work report is checked by my supervisor, using Turnitin plagiarism detection software taking into consideration the below mentioned filtering options. According to the originality report, obtained data are as follows.

Date Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defence	Similarity Index (%)	Submission ID
14.07.2019	58	93414	03.07.2019	9,6	1191651661

Filtering options applied are:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read the Hacettepe University Institute of Fine Arts Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations, I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge. I respectfully submit this for approval.

Student No.:

Department:

Program/Degree (please mark):

Master's	Proficiency in Art	PhD	Joint Phd

16.07.2019
Esra Çetiner Tural

SUPERVISOR APPROVAL
APPROVED

(Prof. Demet Akkılıç)

EK-11: YAYIMLAMA VE FİKRÎ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

YAYIMLAMA VE FİKRÎ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

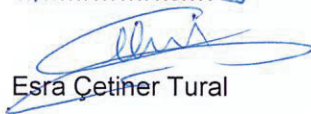
Enstitü tarafından onaylanan raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesi'ne verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversite'ye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikrî mülkiyet haklarım bende kalacak, raporumun tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalara (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Sanat Çalışması Raporunun kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve sanat çalışması raporumun tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim.

Sanat çalışması raporumda yer alan, telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversite'ye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*** kapsamında sanat çalışması raporum aşağıda belirtilen haricinde YÖK Ulusal Tez Merkezi/ H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü/ Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezinin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. (1)
- Enstitü/ Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezinin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. (2)
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. (3)

..16...07...2019

Esra Çetiner Tural

*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge

(1) Madde 6.1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmasını ş ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

(3) Madde 7.1. Ulusal çıkarılan veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü teziere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

